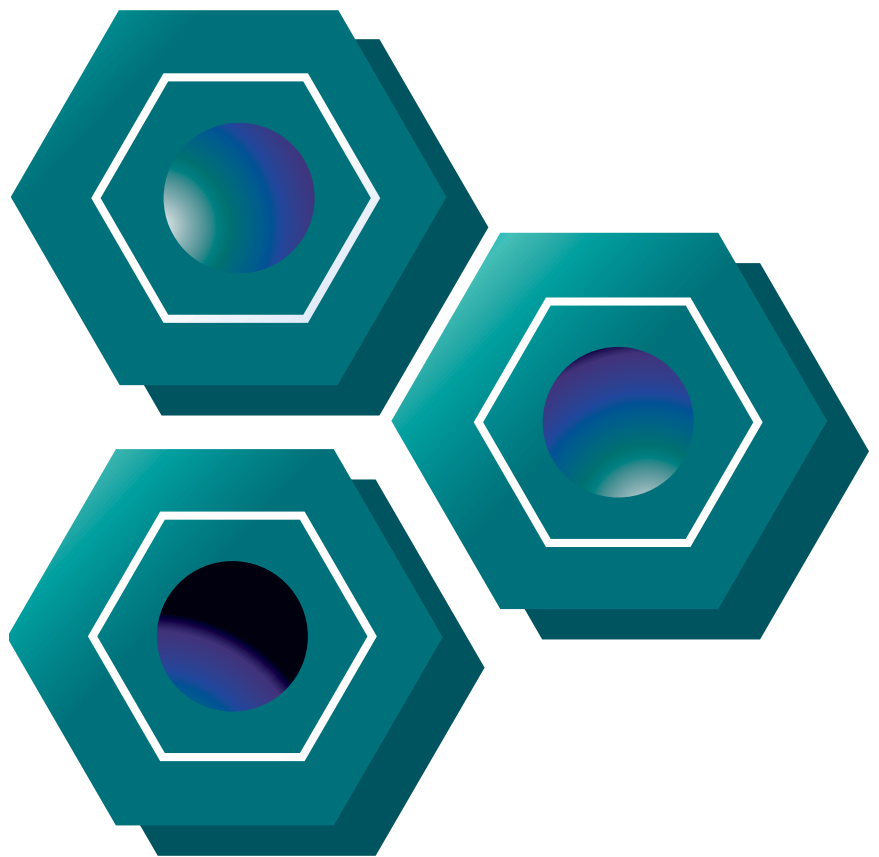

E-bok 011

BESTE SELSKAPS- FORM

FORDELER OG ULEMPER

2013

Otto Risanger

skatt og økonomi
drivBEDRE.no

Otto Risanger

[Gå til innhold](#)

BESTE
SELSKAPS-
FORM
Fordeler og ulemper

RISANGER E-BOK 011 - **DrivBedre-pakken Skatt&Økonomi**

Utgitt av Risanger

Epost: otto@risanger.no

Internett: www.risanger.no

© Otto Risanger 2004-13

ISBN 978-82-7573-209-3

Det må ikke kopieres fra denne bok i strid med åndsverkloven eller avtaler om kopiering inngått med KOPINOR, Interesseorganisasjon for rettighetshavere til åndsverk. Kopiering i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningsansvar og inndragning, og kan straffes med bøter eller fengsel.

Risangers ebøker i DrivBedre-pakken Skatt&Økonomi skal på kort tid gi deg innblikk i og oversikt over temaer der du ønsker bedre innsikt. Du skal lære hvordan tingene virker og henger sammen, uten å gå veien innom alle forbehold, alle detaljer og alle faguttrykk.

Kunder om DrivBedre-pakken (40 ebøker i oppdateringsabonnement):

"Utrolig mye nyttig informasjon. Veldig verdifull tjeneste" – "Har spart meg for titusenvise av kroner" – "Hadde aldri hatt mulighet til å finne ut av denne informasjonen selv" – "Sparte meg for mye penger" – "En god investering!" – "Prisen tatt i betraktning var det ingen tvil om å kjøpe hele pakken"

Les mer på www.adekvat.no/drivbedre-pakken

INNHold

[SELSKAPSTYPER](#)

[MINSTE ANTALL EIERE](#)

[REGISTRERINGSPLIKT I FORETAKSREGISTERET](#)

- registreringsrett

[KRAV TIL EGENKAPITAL](#)

- hva kan være kapitalinnskudd?
- private verdier/gjenstander inn

[REGNSKAPSPLIKT OG BOKFØRINGSPLIKT](#)

[REVISJONSPLIKT](#)

[EIERS OG SELSKAPS FORMELLE SITUASJON](#)

[EIERS FUNKSJONER I FORETAKET](#)

[EIER/DAGLIG LEDER: LØNN/ARBEIDSGODTGJØRELSE](#)

[EKTEFELLE/SAMBOER/BARN SOM MEDEIER](#)

[EKTEFELLE/SAMBOER/BARN JOBBER I FORETAKET](#)

[EIERS ADGANG TIL MIDLENE I FORETAKET](#)

[ANSVAR/RISIKO](#)

[SKATT OG AVGIFTER FOR FORETAK OG EIER](#)

- betaling av foretakets skatt
- lønn/arbeidsgodtgjørelse til daglig leder/eier
- virkningene av over-/underskudd
- formuesskatt
- reise- og diettregler
- bilhold

[SYKEPENGER, DAGPENGER](#)

- sykepenger
- dagpenger ved arbeidsløshet

[MULIGHETER FOR OMDANNING](#)

[SALG, UTTREDEN](#)

- ansvar overfor kreditorer etter uttreden/salg

[FORDELER/ULEMPER - AKSJESELSKAP](#)

[FORDELER/ULEMPER - ANSVARLIG SELSKAP](#)

[FORDELER/ULEMPER - ENKELTPERSONFORETAK](#)

[FORDELER/ULEMPER - NUF](#)

[FORDELER/ULEMPER - SAMVIRKEFORETAK](#)

[SAMVIRKEFORETAK \(SA\) - EN MELLOMTING MELLOM ENK OG AS](#)

[HVILKEN SELSKAPSFORM BØR JEG VELGE?](#)

[REVISJONSFRIKAP FOR SMÅ AS](#)

[NYE REGLER FOR SMÅ AS: LAVERE AKSJEKAPITAL, ENKLERE REGLER](#)

- Hva betyr enklere og billigere AS? - Fordeler/ulempes ENK og AS -
Når bør du velge ENK eller billig-AS

[NORSKE NUF OG SKATT: VEILEDNING FRA SKATTEETATEN](#)

SELSKAPSTYPER

AS: Et aksjeselskap har én eller flere eiere (aksjonærer). Det er et selskap med begrenset ansvar. Aksjonærene hefter ikke for mer enn det de har skutt inn som aksjekapital.

NUF: Utenlandsregistrert firma med norsk underforetak (NUF), én eller flere eiere, ikke personlig ansvar for risiko/gjeld.

SA: Samvirkeforetak, to eller flere andelshavere (eiere), ikke personlig ansvar for risiko/gjeld.

ANS/DA: ANS er et ansvarlig selskap med to eller flere eiere (deltakere) på minst 18 år som ikke har konkursskarantene. Selskapet må ha forretningsadresse i Norge. Det skal utarbeides en selskapsavtale mellom deltakerne, hvor noen forhold er regulert av selskapsloven, andre fritt kan avtales mellom deltakerne. Deltakerne er solidarisk ansvarlige. Det innebærer at de hefter med hele sin private formue for all gjeld som selskapet har eller pådrar seg.

ANS kan også være organisert slik at én eller flere deltakere kun hefter for en bestemt brøk (eller prosentdel), og minst én hefter fullt ut.

DA er et ansvarlig selskap med delt ansvar. Det er likt et ANS på alle måter, unntatt én: Deltakerne hefter ikke solidarisk for selskapets gjeld. Deltakerne, to eller flere, hefter kun for en fastsatt brøk (eller prosentdel). Brøkene til sammen må alltid utgjøre 100 prosent.

ENK: Enkeltpersonforetak er et ansvarlig selskap med én eier. Eieren må være minst 18 år og må ikke ha konkursskarantene. Foretaket må ha forretningsadresse i Norge. Eieren er personlig ansvarlig for all gjeld.

MERK! Betegnelsen enkeltpersonforetak forteller bare om eierformen, ikke om antall ansatte, om størrelsen på omsetningen osv. Du kan eie et enkeltpersonforetak og ha tusener av ansatte i foretaket, og/eller du kan ha en milliardomsetning. Men det vanligste i et enkeltpersonforetak er at det er skutt inn lite kapital og er få ansatte. I mange tilfeller er bare innehaveren selv aktiv i virksomheten.

I skattemessig sammenheng kan innehaverens ektefelle bli lignet som en medeier/medinnehaver i foretaket. Det skjer i tilfelle ved at innehaveren i sin næringsoppgave fører opp et beløp til ektefellen.

MERK! Helt bakerst bringer vi temaet "HVILKEN SELSKAPSFORM BØR JEG VELGE?"

MINSTE ANTALL EIERE

AS:	1 (aksjonær)
NUF:	1 (eier av morselskap i utlandet)
SA:	2 (andelshavere)
ANS/DA:	2 (deltakere)
ENK:	1 (innehaver, evt med ektefelle)

REGISTRERINGSPLIKT I FORETAKSREGISTERET

AS: Alltid.

NUF: Alltid.

SA: Ja, hvis foretaket driver næring.

ANS/DA: Ja, hvis selskapet driver næring.

ENK: Bare hvis foretaket driver handel med innkjøpte varer, eller sysselsetter mer enn fem personer i hovedstilling (dvs 20 timer eller mer per uke). Driver foretaket både med handel som nevnt og annen virksomhet, må registrering i Foretaksregisteret skje dersom salget av de innkjøpte varene utgjør en vesentlig del av total omsetning.

MERK! Plikt til registrering i Foretaksregisteret - som altså ikke er gratis - inntreer bl a dersom enkeltpersonforetaket skal registreres i arbeidsgiverdelen av A/A-registeret (fordi foretaket får ansatte), evt i Merverdiavgiftsregisteret (pga momspliktig omsetning over minstegrensen).

REGISTRERINGSRETT

Enkeltpersonforetak som er fritatt for registreringsplikt har likevel rett til å la seg registrere hvis de ønsker det. Registrering i Enhetsregisteret er gratis (i motsetning til i Foretaksregisteret). Registrering gir foretaket organisasjonsnummer, noe som styrker foretakets seriøsitet overfor andre. Organisasjonsnummeret skal stå på bl a foretakets fakturaer og brevpapir.

KRAV TIL EGENKAPITAL/ KAPITALINNSKUDD

AS: Krav til aksjekapital: Minimum 30.000 kroner i penger, verdigjenstander.

NUF: Ofte symbolsk beløp for utenlandsregistrert morfirma. Intet krav om kapitalinnskudd for norsk NUF.

SA: Intet krav om kapitalinnskudd.

ANS/DA: Intet krav om kapitalinnskudd.

ENK: Intet krav om kapitalinnskudd.

HVA KAN VÆRE KAPITALINNSKUDD?

AS: Reglene om aksjekapital blir regulert av aksjeloven. Aksjeloven sier at skal aksjekapital i annet enn penger godtas, må det utarbeides en revisor-bekreftet erklæring som bekrefter at eiendelene minst svarer til det avtalte beløpet. (Dette gjelder selv om selskapet har fravalgt revisor.) Verdsetting av immaterielle rettigheter skal begrunnes særskilt. En plikt til å utføre et arbeid eller en tjeneste for selskapet kan ikke brukes som aksjeinnskudd.

NUF: Kapitalinnskuddet kan være ned til eksempelvis ett pund ved registrering av et Ltd-selskap (morselskap til det norske NUF) i feks England.

SA: Andelshaverne kan fritt avtale om et evt kapitalinnskudd skal gjøres i form av penger, gjenstander, arbeid osv. En forpliktelse til å yte en framtidig arbeidsinnsats kan danne grunnlag for en avtalt eierandel.

ANS/DA: Deltakerne kan fritt avtale om et evt kapitalinnskudd skal gjøres i form av penger, gjenstander, arbeid osv. En forpliktelse til å yte en framtidig arbeidsinnsats kan danne grunnlag for en avtalt eierandel.

ENK: Formelt kapitalinnskudd fra innehaverens side i et enkeltpersonforetak er ikke aktuelt. Innehaverens og foretakets økonomi henger sammen, og det berører begge "parter" om innehaveren feks tar opp en kassakreditt for å styrke likviditeten i næringen.

PRIVATE VERDIER/GJENSTANDER INN I FORETAKET

AS: Aksjonærer kan overdra verdier og gjenstander til et aksjeselskap og motta betaling. Dette skal oppgis og redegjøres for i skjema RF-1002 Aksjonærbeskatningen - Formular nr 3. Det skal foreligge en revisorbekreftet erklæring om at verdiene/gjenstandene minst svarer til avtalt beløp.

NUF: Ingen spesielle krav.

SA: Ingen spesielle krav.

ANS/DA: Deltakere kan overdra verdier og gjenstander til et ansvarlig selskap og motta betaling for overdragelsen. Regler om dette bør være nedfelt i selskapsavtalen.

ENK: En innehaver kan føre private gjenstander inn i regnskapet til sitt enkeltpersonforetak dersom bruken av gjenstandene tilsier det. Hvis han feks har datautstyr privat hjemme, eid av ham selv, og dette utstyret blir flyttet til lokalene til foretaket for bruk der, blir utstyret å regne som driftsmiddel og kan utgiftsføres (evt via saldoavskrivning).

TIPS! Brukes gjenstanden privat og ikke i inntektsgivende aktivitet, skal den ikke inn i den næringsdrivendes regnskap.

TIPS! Brukes gjenstanden hovedsakelig privat, men også litt i næring, kan det ofte/normalt føres et skjønnsmessig fradrag i den næringsdrivendes regnskap. Er eiendelen av en art som kunne ha vært kostnadsført eller avskrevet om den hadde vært driftsmiddel, kan eieren "kostnadsføre en del av verdiforringelsen som etter en skjønnsmessig vurdering faller på bruken i inntektsgivende aktivitet" (Lignings-ABC).

REGNSKAPSPLIKT OG BOKFØRINGSPLIKT

Organisasjonsform og størrelse på virksomheten avgjør regnskapsplikt eller bokføringsplikt.

AS: Regnskapsplikt.

NUF: Regnskapsplikt dersom selskapet utøver eller deltar i virksomhet i Norge og er skattepliktig for denne til Norge.

SA: Bokføringsplikt. Regnskapsplikt hvis salgsinntektene (omsetningen) overstiger to millioner kroner.

ANS/DA: Bokføringsplikt. Regnskapsplikt hvis selskapet oppfyller ett av følgende fire kriterier: 1) Mer enn fem millioner kroner i salgsinntekt. 2) Gjennomsnittlig antall ansatte mer enn fem årsverk. 3) Antall deltakere flere enn fem. 4) Noen av deltakerne er juridisk person med begrenset ansvar.

Det er for ANS/DA under grenseverdiene tilstrekkelig at de leverer næringsoppgave mv ved ligningen. Men oppgaven må være basert på et regnskapsopplegg med tilhørende dokumentasjon osv som oppfyller bokføringslovens krav.

ENK: Enkeltpersonforetak (selvstendig næringsdrivende) har bare bokføringsplikt så sant de ikke i året samlet har hatt eiendeler i næringen med verdi over 20 millioner kroner eller et gjennomsnittlig antall ansatte høyere enn 20 årsverk.

Det er for et ENK under grenseverdiene tilstrekkelig at det leverer næringsoppgave mv ved ligningen. Men oppgaven må være basert på et regnskapsopplegg med tilhørende dokumentasjon osv som oppfyller bokføringslovens krav.

MERK! For størrelsesgrenser ovenfor, inntre regnskapsplikten når grensen er passert to år på rad.

MERK! Er foretaket først blitt regnskapspliktig, må det komme under grensen to år på rad for at plikten skal opphøre igjen.

REVISJONSPLIKT

AS: Et aksjeselskap er alltid pliktig til å ha utnevnt revisor til å gjennomgå regnskap mv. Dette må ordnes før registrering finner sted.

Med virkning fra regnskapsår som startet 1. januar 2011 eller senere er små AS (omsetning under fem millioner, balanse under 20 millioner, ikke mer enn 10 årsverk) fritatt fra revisjonsplikt.

NUF: Et NUF som har regnskapsplikt (pga virksomhet i Norge) har revisjonsplikt hvis driftsinntektene er over fem millioner kroner siste regnskapsår.

SA: Et SA har revisjonsplikt hvis driftsinntektene er over fem millioner kroner siste regnskapsår.

ANS/DA: Ansvarlige selskaper som har mer enn fem deltakere, eller som har driftsinntekter av den samlede virksomheten som overstiger fem millioner kroner (uten moms), må ha revisor.

Det var i 2010 og tidligere også revisorplikt for "ansvarlige selskaper hvor samtlige deltakere er juridiske personer hvor ikke noen av deltakerne har personlig ansvar for forpliktelsene, udelt eller for deler som til sammen utgjør den juridiske personens samlede forpliktelser" (revisorloven). Denne plikten ble fjernet fra 2011.

ENK: Enkeltpersonforetak er pliktig til å ha revisor fra og med påfølgende regnskapsår dersom driftsinntektene av den samlede virksomheten overstiger fem millioner kroner (eksklusiv moms).

EIERS OG SELSKAPS FORMELLE SITUASJON

AS: Selskapet er eget juridisk subjekt, med eget regnskap, egen ligning. Aksjonærer kan motta lønn for arbeid, pluss evt aksjeutbytte.

NUF: Selskapet er eget juridisk subjekt, med eget regnskap, egen ligning osv i Norge (selv om det gjerne er en filial av et selskap etablert i utlandet). Eiere i Norge kan motta lønn for arbeid, pluss evt utbytte.

SA: Selskapet er eget juridisk subjekt, med eget regnskap, egen ligning. Andelshavere kan motta lønn for arbeid, pluss evt utbetaling til andelshavere.

ANS/DA: Selskapet er eget juridisk subjekt, med eget regnskap. Med andre ord: Skatten beregnes hos selskapet som om det var skattyter. Men nettoinntekten (resultatet) fordeles på hver enkelt deltaker (eier) etter eierbrøk, og beskattes hos dem. Eiere kan motta godtgjørelse for arbeid (næringsinntekt, ikke lønn), og blir ellers lignet for sin del av selskapets regnskapsmessige resultat.

ENK: Foretakets virksomhet og økonomiske resultat blir en del av eierens egen økonomi. Regnskapsmessig resultat (overskudd eller underskudd) går inn i eierens selvangivelse som næringsinntekt.

EIERS FUNKSJONER I FORETAKET

AS: Én person - eller én virksomhet - kan eie alle aksjene i et aksjeselskap.

Samme person kan ha flere funksjoner i forhold til et aksjeselskap: Aksjonær (medeier/eier), pluss evt styremedlem/styreformann, pluss evt daglig leder.

NUF: Én person - eller én virksomhet - kan være innehaver av et norsk NUF i kraft av eierskap i utenlandsregistrert foretak.

Samme person kan ha flere funksjoner i forhold til et NUF: Eier eller medeier, pluss evt styremedlem/styreformann, pluss evt daglig leder.

SA: For at det skal være et samvirkeforetak må det være minst to andelshavere.

Samme person kan ha flere funksjoner i forhold til et ansvarlig selskap: Andelshaver (medeier), pluss evt styremedlem/styreformann, pluss evt daglig leder.

ANS/DA: For at det skal være et ansvarlig selskap må det være minst to deltakere.

Samme person kan ha flere funksjoner i forhold til et ansvarlig selskap: Deltaker (medeier), pluss evt styremedlem/styreformann, pluss evt daglig leder.

ENK: Et enkeltpersonforetak har bare én eier/innehaver. Denne personen kan også være daglig leder.

MERK! I skattemessig sammenheng kan innehaverens ektefelle bli lignet som en medeier/medinnehaber i foretaket. Det skjer i tilfelle ved at innehaveren i sin næringsoppgave fører opp et beløp til ektefelle. Dette blir da lignet som ektefellens næringsinntekt.

EIER/DAGLIG LEDER - ARBEIDSGODTGJØRELSE/LØNN

AS: Selv om du eier alle - eller en stor del av - aksjene i aksjeselskapet og evt er daglig leder, er du lønnstaker bl a etter skatteloven og folketrygdloven for den arbeidsgodtgjørelsen som du mottar. Eier du et annet foretak som fakturerer AS'et for utførte tjenester, er betalingene inntekt på vanlig måte for dette foretaket.

NUF: Selv om du eier alt - eller en stor del av – det utenlandsregistrerte morselskapet og evt er daglig leder i det norske NUF'et, er du lønnstaker bl a etter skatteloven og folketrygdloven for den arbeidsgodtgjørelsen som du mottar. Eier du et annet foretak som fakturerer NUF'et for utførte tjenester, er betalingene inntekt på vanlig måte for dette foretaket.

SA: Selv om du eier en stor del av andelene i samvirkeforetaket og evt er daglig leder, er du lønnstaker bl a etter skatteloven og folketrygdloven for den arbeidsgodtgjørelsen som du mottar. Eier du et annet foretak som fakturerer SA'et for utførte tjenester, er betalingene inntekt på vanlig måte for dette foretaket.

ANS/DA: Er du både deltaker i et ANS eller DA og utfører arbeid for selskapet, er arbeidsgodtgjørelsen som du mottar for dette næringsinntekt, altså ikke lønn. Kun arbeidsgodtgjørelse er personinntekt (som gir opptjening av sykepengegrunnlag, pensjonspoeng mv). Eier du et annet foretak som fakturerer ANS/DA'et for utførte tjenester, er betalingene inntekt på vanlig måte for dette foretaket.

ENK: Du er selvstendig næringsdrivende i forbindelse med enkeltpersonforetaket, også om du er daglig leder i foretaket. ENK'ets regnskapsmessige overskudd går videre til din selvangivelse og er skattepliktig inntekt for deg. Eventuelt underskudd går til fradrag i din selvangivelse og i din skattepliktige inntekt).

EKTEFELLE/SAMBOER/BARN SOM MEDEIER

EKTEFELLE SOM MEDEIER

AS: Ektefeller kan fritt eie aksjer i samme aksjeselskap. Utbytte, lønn mv fra selskapet berører normalt ikke den andre ektefellens ligning. Eier to ektefeller aksjer i et AS, kommer de ikke av den grunn inn under reglene som gjelder for "felles bedrift".

NUF: Ektefeller kan fritt være medeiere i samme utenlandsregistrerte selskap og dermed også i norsk NUF. Lønn mv fra selskapet til den ene berører normalt ikke den andre ektefellens ligning. Er to ektefeller medeiere i et NUF, kommer de ikke av den grunn inn under reglene om "felles bedrift".

SA: Ektefeller kan fritt eie andeler i samme samvirkeforetak. Utdeling, lønn mv fra selskapet til den ene berører normalt ikke den andre ektefellens ligning. Eier to ektefeller andeler i et SA, kommer de ikke av den grunn inn under reglene om "felles bedrift".

ANS/DA: Eier en eller begge ektefeller andeler i et ansvarlig selskap, skal eventuell fordeling mellom ektefellene av inntekten som faller på ektefellenes andeler foretas etter reglene om "felles bedrift". (Eies en næringsvirksomhet helt ut av to ektefeller, se under ENK nedenfor.)

ENK: Eies en næringsvirksomhet helt ut av to ektefeller, eller drives næringsvirksomhet for begge ektefellers regning og risiko, lignes virksomheten etter reglene for enkeltpersonforetak. Dette gjelder ved ligningen uansett felleseie eller særeie og uavhengig av hvordan overskuddet fordeles mellom ektefellene. Forutsetningen er at ektefellene lignes felles eller særskilt (altså ikke atskilt).

MERK! Dette gjelder ved ligningen også om det selskapsrettslig er stiftet et ANS eller DA ved Foretaksregisteret i Brønnøysund av ektefellene.

SAMBOER SOM MEDEIER

AS: Samboere kan fritt eie aksjer i samme aksjeselskap. Utbytte, lønn mv fra selskapet berører ikke den andres ligning.

NUF: Samboere kan fritt ha eierandeler i samme NUF/moderselskap. Utbytte, lønn mv fra selskapet berører ikke den andres ligning.

SA: Samboere kan fritt ha andeler i samme samvirkeforetak. Utdeling, lønn mv fra foretaket berører ikke den andres ligning.

ANS/DA: Samboere kan fritt eie andeler i samme ansvarlige selskap. Arbeidsgodtgjørelse og evt skattepliktig overskudd beskattes som hos deltakere ellers.

ENK: En samboer kan ikke være medeier i et enkeltpersonforetak.

TIPS! Blir det aktuelt å gå inn som medeier i samboerens foretak, må det stiftes et selskap (ANS/DA, AS, NUF eller SA).

MERK! "Samboer" i denne sammenheng er ikke-meldepliktige samboere. For meldepliktige samboere kan det på noen områder gjelde andre regler.

BARN SOM MEDEIER

AS: Barn kan fritt eie aksjer i samme aksjeselskap som en eller begge foreldre. Utbytte, lønn mv beskattes hos barna (beskattes hos foreldrene opp til vanlige aldersgrenser).

NUF: Barn kan fritt ha eierandeler i samme NUF/moderselskap som en eller begge foreldre. Utbytte, lønn mv beskattes hos barna (beskattes hos foreldrene opp til vanlige aldersgrenser).

SA: Barn kan fritt ha andeler i samme samvirkeforetak som en eller begge foreldre. Utdeling, lønn mv beskattes hos barna (beskattes hos foreldrene opp til vanlige aldersgrenser).

ANS/DA: Barn kan fritt eie andeler i samme ansvarlige selskap som en eller begge foreldre. Arbeidsgodtgjørelse og evt skattepliktig overskudd beskattes hos barna (beskattes hos foreldrene opp til vanlige aldersgrenser).

ENK: Barn kan ikke være medeier i et enkeltpersonforetak. Blir dette aktuelt, må det stiftes et selskap (ANS/DA, AS, NUF eller SA).

EKTEFELLE/SAMBOER/BARN JOBBER I FORETAKET

EKTEFELLE JOBBER I FORETAKET

AS: Aksjeeierens ektefelle får lønn på vanlig måte for arbeid i selskapet. Skatteetatens Lignings-ABC sier at det er en forutsetning at "utbetalt lønn/styrehonorar står i et rimelig forhold til arbeidsinnsatsen".

NUF: Innehaverens ektefelle får lønn på vanlig måte for arbeid i selskapet. Utbetalt lønn mv skal stå i et rimelig forhold til arbeidsinnsatsen.

SA: Andelshaverens ektefelle får lønn på vanlig måte for arbeid i samvirkeforetaket. Utbetalt lønn mv skal stå i et rimelig forhold til arbeidsinnsatsen.

ANS/DA: Arbeidsgodtgjørelse til en deltakers ektefelle behandles ikke som lønn, men som næringsinntekt, på samme måte som arbeidsgodtgjørelse til en deltaker. Arbeidsgodtgjørelse til ektefelle regnes som inntekt fra "felles bedrift" når det gjelder eventuell fordeling mellom ektefellene. Se ENK nedenfor.

ENK: En ektefelles godtgjørelse for å jobbe i den andres enkeltpersonforetak er næringsinntekt. Det skal ikke foretas forskuddstrekk eller betales arbeidsgiveravgift. Det er her snakk om å fordele et opptjent overskudd ved ligningen.

Er ektefellenes innsats mht kvalitet og omfang noenlunde likeverdig, kan en likedeling av overskuddet være aktuelt. Har den andre ektefellen bare utført uselvstendig eller underordnet arbeid, kan dennes del av overskuddet ikke settes høyere enn hva det ville kostet å ansette en utenforstående til å utføre arbeidet.

Evt underskudd kan bare føres hos den ansvarlige innehaver, evt hos begge hvis begge er ansvarlige.

TIPS! I næringsoppgaven er det egne rubrikker på side 4 hvor innehaveren kan føre opp beløpsfordelingen mellom ektefeller.

SAMBOER JOBBER I FORETAKET

AS: Aksjeeierens samboer får lønn på vanlig måte for arbeid i selskapet.

NUF: Innehaverens samboer får lønn på vanlig måte for arbeid i selskapet.

SA: Andelshaverens samboer får lønn på vanlig måte for arbeid i foretaket.

ANS/DA: Arbeidsgodtgjørelse til deltakerens samboer er lønn på vanlig måte. (Unntak: Er samboeren selv deltaker, er arbeidsgodtgjørelsen næringsinntekt, på samme måte som for andre deltakere.)

ENK: Samboer A får lønn på samme måte som eventuelle andre ansatte for å jobbe i samboer B's enkeltpersonforetak. Vanlig forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift.

MERK! "Samboer" i denne sammenheng er ikke-meldepliktige samboere. For meldepliktige samboere kan det på noen områder gjelde andre regler.

HJEMMEVÆRENDE BARN (SOM SAMTIDIG GÅR PÅ SKOLE) JOBBER I FORETAKET

AS: En aksjeeiers barn som samtidig går på skole får lønn på vanlig måte for arbeid i selskapet.

NUF: En NUF-eiers barn som samtidig går på skole får lønn på vanlig måte for arbeid i selskapet.

SA: En andelshavers barn som samtidig går på skole får lønn på vanlig måte for arbeid i foretaket.

ANS/DA: En deltakers barn som samtidig går på skole får lønn på vanlig måte for arbeid i selskapet.

ENK: Barn som samtidig går på skole får lønn som andre for å jobbe i foreldres enkeltpersonforetak. Det skal foretas forskuddstrekk og betales arbeidsgiveravgift på vanlig måte.

MERK! Det finnes egne regler og timesatser når barn som samtidig går på skole arbeider i foreldres bedrift. Les mer om dette i e-bok 006: FAMILIEN, FIRMAET, SKATTEN.

EIERS ADGANG TIL MIDLENE I FORETAKET

AS: Det skal være et skarpt skille mellom aksjeselskapets midler og daglig leders midler/eiernes midler. Det kan lånes ut penger til aksjonærer eller ansatte fra selskapet, så sant dette er tillatt ifølge aksjeloven ut fra selskapets økonomi, og lånet er sikret på vanlig måte og alle formaliteter er oppfylt. Men lån kan bli gjort om til utbytte (for aksjonær) eller lønn (for ansatt). Lån til finansiering av årets forbruk eller skatter anses normalt som lønn når det gjelder en ledende ansatt eller som utbytte for aksjonær. Lån med noenlunde normal tilbakebetalingstid til finansiering av formuesgoder kan som regel godtas som lån.

Lån opptil 3/5G (forskuddslån) kan tas opp problemfritt, så sant det er avtalt en nedbetalingstid på maksimum ett år og denne nedbetalingsfristen overholdes.

NUF: Det skal være et skarpt skille mellom NUF'ets midler og daglig leders midler/eiernes midler. Det kan lånes ut penger til eiere eller ansatte fra selskapet, skattefritt så sant lånet er sikret på vanlig måte og alle formaliteter er oppfylt.

Lån opptil 3/5G (forskuddslån) kan tas opp problemfritt, så sant det er avtalt en nedbetalingstid på maksimum ett år, og nedbetalingsfristen overholdes.

SA: Det skal være et skarpt skille mellom samvirkeforetakets midler og daglig leders midler/andelshavernes midler. Det kan lånes ut penger til andelshavere eller ansatte fra selskapet, skattefritt så sant lånet er sikret på vanlig måte og alle formaliteter er oppfylt.

Lån opptil 3/5G (forskuddslån) kan tas opp problemfritt, så sant det er avtalt en nedbetalingstid på maksimum ett år, og nedbetalingsfristen overholdes.

ANS/DA: Deltakerne har tilnærmet fri adgang til å ta ut selskapets midler, med ett unntak: Selskapsloven sier at det ikke kan foretas utdelinger til deltakerne "så langt dette åpenbart vil skade selskapets eller kreditorenes interesser". Selskapet må altså kunne oppfylle sine forpliktelser. Utover dette gjør eierne som de vil - men de må være enige. Allerede under utarbeidelse av selskapsavtalen bør deltakerne få med hvor mye den enkelte eier skal ha adgang til å ta ut i penger, evt til å dekke den skatt man får som deltaker i selskapet. Utbetalingene berører ikke eiernes ligning. Bare regnskapsmessig resultat berører ligningen.

Lån opptil 3/5G (forskuddslån) kan tas opp problemfritt, så sant det er avtalt en nedbetalingstid på maksimum ett år, og denne overholdes.

ENK: Beløp som innehaver av enkeltpersonforetak tar ut, medfører ingen formaliteter. Innehaveren står fritt til å låne eller bruke av kassa eller bankkontoen. Det er innehaverens egne penger. Uttakene berører ikke innehaverens ligning. Bare regnskapsmessig resultat berører ligningen og skatten.

ANSVAR/RISIKO

Ansvar og risiko er gjerne de viktigste momentene når man skal velge selskapsform. Hva er eierens økonomiske og juridiske ansvar overfor foretakets kreditorer hvis det går galt?

AS: Ingen av eierne (aksjonærene) hefter for mer enn det de har skutt inn som aksjekapital. Både selskap, daglig leder og styremedlemmer kan imidlertid pådra seg erstatningsansvar utover det ovenstående.

Det kan også være stilt personlige garantier, kausjonert for lån til selskapet osv.

Aksjeloven understreker styremedlemmers personlige ansvar hvis egenkapitalen i selskapet er blitt mindre enn halvparten av aksjekapitalen og styret ikke straks foreslår tiltak som gir selskapet en forsvarlig egenkapital, evt foreslår selskapet oppløst.

Minst hver tredje måned skal styret gjennomgå selskapets virksomhet, stilling og resultat.

NUF: Ingen av eierne hefter for selskapet. Både selskap, daglig leder og styremedlemmer kan imidlertid pådra seg personlig erstatningsansvar.

Det kan også være stilt personlige garantier, kausjonert for lån til selskapet osv.

SA: Ingen av andelshaverne hefter for mer enn det de har skutt inn som andelskapital. Både selskap, daglig leder og styremedlemmer kan imidlertid pådra seg erstatningsansvar utover det ovenstående.

Det kan også være stilt personlige garantier, kausjonert for lån til selskapet osv.

ANS/DA: I et ansvarlig selskap kan ansvar/risiko deles mellom eierne på tre forskjellige måter:

- Alle deltakerne hefter fullt ut solidarisk (ANS)
- En eller flere deltakere hefter for en brøk eller prosent, minst én hefter fullt ut (ANS)
- Alle deltakere hefter for en brøk eller prosent (DA)

I et ANS hvor eierne hefter solidarisk (dvs en for alle, alle for en) for selskapets gjeld med hele sin formue, kan følgende skje: En kreditor kan blinke ut eieren med mest penger og hente sitt tilgodehavende der, dersom ikke ANS'et kan gjøre opp for seg. Så må den rammede selv gå på en eller flere av de andre eierne for å få dekket sine utlegg (minus sin egen del av ANS'ets gjeld).

TIPS! Ingen andre selskapsformer medfører et så omfattende økonomisk ansvar som et slikt ANS. Du kan sitte med en andel kanskje kjøpt for 100.000 kroner og bli holdt personlig ansvarlig for en ANS-gjeld på kanskje flere millioner kroner.

I DA (ansvarlig selskap med delt ansvar) kan deltakere hefte for en fastsatt brøk av selskapets gjeld. Brøkene tilsammen må alltid utgjøre 100 prosent.

EKSEMPEL: Er gjelden på en million kroner, og din andel er 25 prosent, og selskapet ikke lenger kan gjøre opp for seg, er det ditt ansvar å kunne skaffe fram 250.000 kroner.

Selv om et DA har delt ansvar, er det ikke her snakk om et begrenset ansvar (som i et AS). Er gjelden på ti millioner og din andel er 25 prosent, er det ditt ansvar å dekke 2,5 millioner kroner.

ENK: Hele eierens private formue (sparepenger, bolig, bil osv) kan gå med til å dekke gjeld som er oppstått i forbindelse med enkeltpersonforetaket, feks til leverandører, ansatte, utleier osv.

SKATT OG AVGIFTER FOR FORETAK OG EIER

BETALING AV FORETAKETS SKATT

AS: Selskapet betaler 28 prosent skatt av eventuelt overskudd. Aksjonærene betaler eventuell formuesskatt av aksjeverdien. - Personlig aksjonær ekstrabeskattes av faktisk mottatt utbytte som overstiger en skjerming på en fastsatt prosent av aksjeverdien. Skatten utgjør 28 prosent (som regnet sammen med selskapets skatt totalt blir 48,16 prosent). Personlig aksjonær ekstrabeskattes ikke for utbytte som ikke tas ut ("sparebøsse"). Kun utbetalt lønn regnes som personinntekt og gir opptjening i folketrygden. - Aksjonær som er selskap skal inntektsføre en fastsatt prosent av mottatt aksjeutbytte.

NUF: Et norsk NUF som er del av et utenlandsk selskap med begrenset ansvar kommer inn under samme skattereglene som norske AS (se ovenfor).

SA: Et SA beskattes i hovedsak tilsvarende et AS. Selskapet inntektsbeskattes av regnskapsmessig overskudd etter vanlige regler. Andelshaverne betaler formuesskatt av verdiene i selskapet, på samme måte som aksjonærene i et AS. - Er noen av eierne ansatt i selskapet, vil de vanligvis motta lønn i forhold til utført arbeid. Det de ellers tar ut av overskuddet i SA'et, følger samme regler som for utbytte i et AS: Beløpet regnes som inntekt, etter samme regler som utbytte i et AS eller utdeling i en ANS/DA.

ANS/DA: Eventuell skatt (28 prosent) på selskapets overskudd belastes deltakerne etter eierandel eller etter andel overskudd fastsatt av selskapsmøtet. Det gjelder også formuesskatt. - Personlig deltaker ekstrabeskattes av faktisk mottatt utdeling som overstiger en skjerming på en fastsatt prosent av verdien av deltakerens andel i selskapet. Skatten for deltakeren utgjør 28 prosent (som regnet sammen med selskapets skatt totalt blir 48,16 prosent). Personlig deltaker ekstrabeskattes ikke for utdeling som ikke tas ut ("sparebøsse"). Kun utbetalt arbeidsgodtgjørelse regnes som personinntekt og gir opptjening i folketrygden. - Deltaker som er selskap beskattes ikke for mottatt utdeling.

ENK: Eventuell skatt belastes eieren med 28 prosent av overskuddet. - Etter 28 prosent skatt på overskuddet, går en skjerming på fastsatt prosent av foretakets verdi til fradrag når personinntekt beregnes.

LØNN/ARBEIDSGODTGJØRELSE TIL DAGLIG LEDER/EIER

AS: Det skal foretas forskuddstrekk i lønnsutbetalinger til daglig leder, som kan benytte minstefradraget i sin selvangivelse. Selskapet må betale arbeidsgiveravgift. Det samme gjelder for lønnsutbetalinger til enhver aksjonær.

Det er den skattekommune der selskapet er registrert som avgjør hvilken sats som skal brukes på arbeidsgiveravgiften.

Utenom eventuell lønn mv kan daglig leder som også er aksjonær naturligvis motta aksjeutbytte på linje med eventuelle andre aksjonærer.

NUF: Tilsvarende som for AS (se ovenfor).

SA: Tilsvarende som for AS (se ovenfor).

ANS/DA: Godtgjørelse for utført arbeid for selskapet utbetalt til daglig leder eller ansatt som også er deltaker med ubegrenset ansvar beløpsmessig (gjelder alle deltakere i ANS og DA), er næringsinntekt, ikke lønn. Det skal dermed ikke foretas forskuddstrekk og heller ikke betales arbeidsgiveravgift. Inntekten gir dermed heller ikke grunnlag for minstefradrag for mottakeren. For deltakere er det ellers selskapets regnskapsmessige resultat ved årets slutt som avgjør størrelsen på inntekten og dermed skatten.

Er daglig leder ikke deltaker, er utbetalingen alltid vanlig lønnsutbetaling, med forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift.

ENK: Beløp som innehaver av enkeltpersonforetak tar ut, medfører ingen skatt eller avgift. Det er regnskapsmessig resultat ved årets slutt som avgjør skatten for innehaveren. Overskudd er næringsinntekt. Inntekten gir ikke grunnlag for minstefradrag. I tillegg kommer personinntekt etter fratrukk for skjerming.

Er daglig leder en annen enn innehaveren, er utbetalingen normalt vanlig lønnsutbetaling, med forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift. (Men: Er daglig leder innehaverens ektefelle, er godtgjørelsen likevel næringsinntekt.)

VIRKNINGENE AV OVERSKUDD ELLER UNDERSKUDD

AS: Aksjeselskapet har sitt eget regnskap, som kommer ut i pluss eller minus. Regnskapet berører ikke aksjonærene direkte. Eventuelt utbytte utbetales av nettoen etter at selskapet har betalt 28 prosent skatt av det regnskapsmessige resultatet (overskuddet).

For utbytte må personlige mottakere betale 28 prosent utbytteskatt - etter at skjerming på fastsatt prosent av verdien på mottakerens aksjer er trukket fra.

NUF: Tilsvarende som for AS (se ovenfor).

SA: Tilsvarende som for AS (se ovenfor).

ANS/DA: Regnskapet avgjør hvilket resultat - overskudd eller underskudd - som går inn i eierens/deltakerens selvangivelse og påvirker skatten på alminnelig inntekt. Eier du 1/4 av selskapet, går 1/4 av selskapets over-/underskudd inn i din selvangivelse, hvis ikke selskapsmøtet har fastsatt noe annet. Skatteeffekt: 28 prosent.

For utdelinger fra selskapet må personlige mottakere betale 28 prosent skatt - etter at skjerming på fastsatt prosent av deltakerens andel av selskapets verdi er trukket fra. Samlet skatt på utbetalte utdelinger for selskap og personlige deltakere sett under ett blir på 48,16 prosent - 28 + 20,16 prosent (det siste tallet er 28 prosent av netto 72 prosent etter skatt).

Underskudd i næring i et ANS/DA føres i deltakerens selvangivelse og har en fradragseffekt på opptil 28 prosent, hvis det er annen alminnelig inntekt å trekke fra i. 10.000 kroner underskudd i næring gir da opptil 2800 kroner i redusert skatt. Udekket underskudd i alminnelig inntekt skal videre trekkes fra i ektefelles inntekt. I den grad det fremdeles ikke er dekning for underskuddet i annen inntekt, føres resterende overskudd videre til fradrag året etter.

ENK: Resultatet i et enkeltpersonforetak går inn i eierens selvangivelse og påvirker skatten sammen med personinntekt etter skjerming på fastsatt prosent av foretakets beregnede verdi.

FORMUESSKATT

AS: Aksjeselskapet betaler ikke formuesskatt. Hver aksjeeier betaler formuesskatt. Aksjer verdsettes til 100 prosent av aksjeverdien.

NUF: Selskapet betaler ikke formuesskatt. Hver eier betaler formuesskatt av selskapets verdi.

SA: Selskapet betaler ikke formuesskatt. Hver eier (andelshaver) betaler formuesskatt av selskapets verdi.

ANS/DA: Ansvarlig selskap betaler ikke formuesskatt. Hver deltaker betaler formuesskatt. Ligningsmessig verdi inngår med 100 prosent i deltakernes nettoformue.

ENK: Ligningsmessig verdi inngår med 100 prosent i innehavers nettoformue.

REISE- OG DIETTREGLER

AS: Ansatte - også om de er aksjonærer i selskapet - kommer inn under diettreglene for lønnstakere. Eventuelt overskudd på mottatt nattillegg beskattes tilsvarende lønn (med unntak for ulegitimert sats for nattillegg innenlands på 400 kroner). Kostgodtgjørelse kan utbetales etter statens satser og legitimasjonskrav.

NUF: Tilsvarende som for AS (se ovenfor).

SA: Tilsvarende som for AS (se ovenfor).

ANS/DA: Deltakere kommer inn under diettreglene for næringsdrivende når de reiser for selskapet, siden all inntekt fra selskapet til deltakere er næringsinntekt. De kan ikke kreve godtgjort kost eller overnatting etter statens satser el lign. Selskapet kan bare dekke utgifter dokumentert ved bilag. - Ansatte i selskapet kommer inn under diettreglene for lønnstakere (se under AS ovenfor).

ENK: Innehavere av enkeltpersonforetak kommer inn under diettreglene for næringsdrivende når de reiser for foretaket. De kan ikke kreve godtgjort kost eller overnatting etter statens satser el lign. De kan bare kreve fradrag i regnskapet for utgifter dokumentert ved bilag. - Ansatte i enkeltpersonforetaket kommer inn under diettreglene for lønnstakere (se under AS ovenfor).

BILHOLD

AS: Aksjonærer som arbeider i selskapet kan enten få fri bil (firmabil) stilt til disposisjon fra selskapet, med vanlig firmabilbeskatning, eller ha en ordning med egen bil og km-godtgjørelse for yrkeskjøring, det siste evt kombinert med rentefritt eller subsidiert lån.

Det samme gjelder for ansatte som ikke er aksjonærer.

NUF: Tilsvarende som for AS (se ovenfor).

SA: Tilsvarende som for AS (se ovenfor).

ANS/DA: Disponerer deltaker i et deltakerlignet selskap en bil tilhørende selskapet, beregnes fordel ved privat bruk etter vanlige regler for næringsbil (i hovedsak tilsvarende reglene for firmabil).

Ved beregningen av privat fordel gjelder også bestemmelsene om begrensning av tilbakeføring for privat bruk, slik at tilbakeføringen ikke skal utgjøre mer enn 75 prosent av bilholdskostnadene inkl en saldoavskrivning.

Denne beregnede fordel legges til selskapets inntekt og fordeles på deltakerne på den måten selskapet beslutter.

Det naturlige er at fordelene ved bilbruken lignes hos de(n) som har brukt bilen, men selskapet kan foreta en annen fordeling om det ønsker det.

ANS/DA'et eier bilen, og får vanlig fradrag for driftsutgiftene pluss saldoavskrivning driftsmidler så sant bilen årlig brukes minst 6000 km til yrkeskjøring for selskapet.

Deltakere kan også kjøre egen privat bil i selskapets tjeneste og motta vanlig km-godtgjørelse.

Ansatte som ikke er deltakere kan enten ha egen bil og motta km-godtgjørelse eller disponere firmabil etter vanlige regler.

ENK: Bilbeskatningen avgjøres av om bilen ligningsmessig anses som yrkes/næringsbil (vanligvis fradragsført over 6000 km kjøring i virksomheten årlig) eller privatbil.

Yrkes/næringsbil gir fradrag i næringsregnskapet for alle bilutgifter, samt årlig saldoavskrivning siden bilen regnes som driftsmiddel.

På den andre sida får innehaveren en påplussing i sin inntekt for fordel ved privat bruk av bilen (i hovedsak tilsvarende reglene for firmabil).

Ved beregningen av privat fordel gjelder også bestemmelsene om begrensning av tilbakeføring for privat bruk, som ikke skal utgjøre mer enn 75 prosent av bilholdskostnadene inkl 10 prosent verdiforringelse.

Privatbil (normalt opp til 6000 km kjøring i virksomhet årlig) gir fradrag i næringsregnskapet med et fast beløp per km i næring. Men ingen av utgiftene ved bilholdet går til fradrag, heller ikke saldoavskrivning.

Ansatte i et ENK kan enten ha egen bil med km-godtgjørelse eller firmabil.

SYKEPENGER, DAGPENGER

SYKEPENGER

AS - daglig leder: Du har rett til sykepenger fra første dag (selskapet betaler de første 16 dager, deretter overtar folketrygden), du har rett til fri og til sykepenger ved dine barns sykdom, du skal ha ferie og feriepenger osv.

For den som driver eget AS, kommer sykepengene de første 16 dagene på mange måter fra egen lomme ...

NUF: Tilsvarende som for AS (se ovenfor).

SA: Tilsvarende som for AS (se ovenfor).

ANS/DA: Næringsinntekt gir grunnlag for sykepenger fra folketrygden til deltakerne, men bare med 65 prosent av grunnlaget (pensjonsgivende inntekt) fra 17. dag, hvis man ikke har tegnet utvidet syketrygd (tilleggsforsikring) hos NAV.

ENK: Næringsinntekt gir grunnlag for sykepenger fra folketrygden til innehaveren, men bare 65 prosent av grunnlaget (pensjonsgivende inntekt) fra 17. dag, hvis man ikke har tegnet utvidet syketrygd (tilleggsforsikring) hos NAV.

DAGPENGER VED ARBEIDSLØSHET

AS - daglig leder: Du regnes som arbeidstaker og har rett til dagpenger ved arbeidsløshet hvis du er ansatt i eget AS og det blir mindre arbeid og dermed et lønnstap for deg. Dette gjelder uavhengig av om du er eneaksjonær eller ikke.

NUF: Tilsvarende som for AS (se ovenfor).

SA: Tilsvarende som for AS (se ovenfor).

ANS/DA - daglig leder: Godtgjørelse som daglig leder er næringsinntekt for en som er deltaker i selskapet, og næringsinntekt gir ikke grunnlag for dagpenger ved arbeidsløshet.

ENK: Næringsinntekt gir ikke grunnlag for dagpenger ved arbeidsløshet. (Det gjaldt imidlertid egne regler hvis man var over 64 år og måtte slutte med den næringen man drev. Denne regelen ble fjernet på grunn av pensjonsreformen med nytt system.)

MULIGHETER FOR OMDANNING

AS: Et AS kan ikke omdannes til NUF, SA, ENK eller ANS/DA uten skattemessige konsekvenser. AS-et må evt legges ned, og det må foretas full likvidasjonsbeskatning. NUF, SA, ENK eller ANS/DA må deretter startes fra bunn av, skattemessig sett.

NUF: Et NUF kan omdannes til AS uten skattemessige konsekvenser hvis NUF-et kommer under samme skatterettslige regler som et AS. Et NUF kan ikke omdannes til SA, ENK eller ANS/DA uten skattemessige konsekvenser. NUF-et og evt dets utenlandske moderselskap må legges ned, og det må foretas likvidasjonsbeskatning. SA, ENK eller ANS/DA må deretter startes fra bunn av, skattemessig sett.

SA: Et SA kan ikke omdannes til NUF, AS, ENK eller ANS/DA uten skattemessige konsekvenser. SA-et må evt legges ned, og det må foretas full likvidasjonsbeskatning. NUF, AS, ENK eller ANS/DA må deretter startes fra bunn av, skattemessig sett.

ANS/DA: Et deltakerlignet selskap (ansvarlig selskap) kan omdannes til en annen type deltakerlignet selskap eller til et AS uten skattemessige konsekvenser (på bestemte betingelser). Selskapet kan ikke omdannes til ENK.

ENK: Et enkeltpersonforetak kan omdannes til SA, ANS, DA, KS eller AS uten skattemessige konsekvenser (på bestemte betingelser).

SALG, UTTREDEN

ANSVAR OVERFOR KREDITORER ETTER UTTREDEN/SALG

AS: Har du solgt dine aksjer i et AS, har du normalt ikke lenger noe ansvar for selskapets forhold, så sant du ikke har gitt personlige garantier eller har stått for alvorlige brudd på aksjeloven, drift for kreditorers regning el lign.

NUF: Har du solgt deg ut av et NUF, har du normalt ikke lenger noe ansvar for selskapets forhold, så sant du ikke har gitt personlige garantier eller har stått for alvorlige brudd på loven, drift for kreditorers regning el lign.

SA: Har du solgt din andel i et SA, har du normalt ikke lenger noe ansvar for selskapets forhold, så sant du ikke har gitt personlige garantier eller har stått for alvorlige brudd på loven, drift for kreditorers regning el lign.

ANS/DA: En deltaker som trer ut (andre overtar hans selskapsandel) blir bare fri for selskapets gjeld (fra hans tid som deltaker i selskapet) ved kreditorenes uttrykte eller stilltiende godkjennelse. Ved solidaransvar i ANS gjelder dette hele selskapets gjeld.

ENK: En innehaver av enkeltpersonforetak som selger sin virksomhet vil fortsatt stå personlig ansvarlig for all gjeld som er oppstått i forbindelse med hans egen næringsvirksomhet. Gjeld kan bare overtas av ny eier etter klar avtale med kreditorene.

FORDELER OG ULEMPER - AKSJESKAP

FORDELER

- Én eier kan eie hele selskapet.
- Begrenset økonomisk ansvar for eieren/eierne aksjonær(e), selskapsformen er godt egnet for prosjekter med høy risiko.
- Selskapsformen er godt regulert gjennom aksjeloven.
- Stiftelseskostnadene (registreringsavgift Brønnøysund samt kostnader til rådgiver/advokat/revisor) kan dekkes av aksjekapitalen. Men stiftelseskostnadene kan ikke overskride aksjekapitalen.
- Det kan være lettere å få inn aksjekapital (egenkapital) til et AS enn til andre selskapsformer.
- Det kan være lettere å selge aksjer i et selskap enn å selge eierandeler i andre selskapsformer.
- Aksjonærer som arbeider i AS-et er normalt ansatte på vanlige måte, de hever lønn og har samme rettigheter som arbeidstakere ellers når det gjelder sykepenger, dagpenger mv. Dette er i motsetning til næringsdrivende (innehavere av ENK, deltakere i ANS/DA) som har dårligere sykepengedekning og ingen dagpengerrettigheter.
- I lønn gis minstefradrag, som kan redusere lønnstakerens skatt med over 20.000 kroner.
- Ved reisevirksomhet kommer også aksjonær(er) som er ansatt inn under reglene for statens reiseregulativ og kan benytte seg av statens satser for kost. Overnattingsutgifter må dokumenteres, og overskudd på nattillegget blir beskattet.
- Personlige aksjonærer slipper skatt på aksjeutbytte som de velger å ikke få utbetalt, men lar bli stående i selskapet, feks som lån til selskapet. Dette er i motsetning til situasjonen for selvstendig næringsdrivende som må skatte av årets regnskapsmessige overskudd eller underskudd.
- Selskaper slipper å skatte av mottatt aksjeutbytte fra andre selskaper, eller mer presist: Av 99,16 prosent av utbyttet. Tre prosent av selskapets mottatte aksjeutbytte inntektsføres som alminnelig inntekt, 28 prosent selskapskatt av dette blir 0,84 prosent.
- Plikt til å ha revisor for revisjon av et aksjeselskaps regnskap inntreer først om selskapet har en salgsinntekt på over fem millioner kroner (ekskl mva).

ULEMPER

- Det har vært flere krav til formaliteter mv ved etablering og drift av et aksjeselskap enn ved de fleste andre foretaksformer. En del av disse kravene er fjernet eller redusert.
- Krav om aksjekapital på 30.000 kroner for å starte.
- En forpliktelse til å yte en arbeidsinnsats i framtida kan ikke brukes som kapitalinnskudd (her: betaling for aksjer) og dermed gi grunnlag for eierbrøk, slik som i ANS/DA.
- Aksjonærer får tilgang til selskapets kapital kun gjennom reglene for utbetaling av utbytte. Det er imidlertid en viss mulighet for et begrenset forskuddslån (opptil 0,6G) til ansatte i selskapet.
- Aksjeloven har strenge regler om begrensning av utbytte.
- Mulighetene for utdeling av utbytte begrenses også av at det skal tas hensyn til inntrådte eller påregnelige tap etter balansedagen (normalt 31. desember).
- Aksjonærer kan ikke motta utbytte før AS'ets regnskap for fjoråret er avsluttet, uti neste kalenderår.
- Daglig leder og styre må vurdere selskapets økonomiske situasjon minst hver tredje måned, med plikt til å sette i gang tiltak hvis egenkapitalen blir for lav.
- Selskapet må betale arbeidsgiveravgift på bruttoen av alle utbetalinger av lønn og feriepenger til alle arbeidstakere. Dette omfatter også lønn til egne aksjonærer som er ansatt. (Dette er her regnet som en ulempe sammenlignet med selvstendig næringsdrivende, som på den andre sida står svakere når det gjelder sosiale rettigheter.)
- Mer omstendelighet og byråkrati med lønnsinnberetning, forskuddstrekk mv når ansatte aksjonærer skal få ut sin lønn. (Enklere i ENK: Regnskapet avgjør overskudd/underskudd og dermed skatt for innehaveren.)

SELSKAP MÅ SELV BETALE SYKEPENGES DE FØRSTE 16 SYKEDAGENE FOR ANSATTE. DERETTER OVERTAR FOLKETRYGDEN (NAV). DET ER MULIG FOR ARBEIDSGIVERE Å TEGNE FORSIKRING MOT SYKEPENSER HOS NAV.

FORDELER OG ULEMPER - DELTAKERLIGNET SELSKAP

FORDELER

- Deltakerne (eierne) står fritt når det gjelder vedtak om kapitalinnskudd.
- En forpliktelse til å yte en arbeidsinnsats i framtida kan gå inn som kapitalinnskudd og gi grunnlag for eierbrøk.
- Underskudd i ANS/DA-ets regnskap går direkte til fradrag i deltakernes selvangivelse.
- Det er forholdsvis enkelt skattemessig og ellers å omdanne et ANS/DA til et AS dersom det ønskes.
- ANS/DA-formen innebærer stor avtalefrihet eierne imellom i selskapsavtalen (som må opprettes).
- I deltakerlignet selskap kreves som hovedregel enighet blant alle deltakerne for at det skal fattes viktige beslutninger. Dermed kan enhver deltaker følge med i hva som skjer i selskapet.
- Det er revisorplikt bare for ansvarlig selskap som har driftsinntekter av den samlede virksomheten som overstiger fem millioner kroner (ekskl mva).
- Ansvarlig selskap har kun bokføringsplikt så sant det har under fem ansatte eller har mindre enn fem millioner kroner i salgsinntekt (ekskl mva), eventuelt har maks fem deltakere og ingen av disse deltakerne er juridisk person med begrenset ansvar.
- Personlige deltakere slipper skatt på utdeling (av overskudd) som de velger å ikke få utbetalt, men lar bli stående i selskapet, feks som lån.

ULEMPER

- En eller flere av deltakerne i ANS hefter for en brøk eller en prosent, minst én hefter fullt ut.
- Alle deltakerne i DA hefter for en brøk eller en prosent, totalt 100 prosent.
- Svært stor personlig økonomisk risiko hvis selskapet må drive med eller kan opparbeide gjeld, og det oppstår tap eller konkurs. Deltakerne må dekke gjeld av sine personlige midler.

- Deltakerne vet sjelden på forhånd hvor store samlede gjeldsforpliktelse de påtar seg, og de kan (i ANS) som solidarisk ansvarlig også måtte dekke andre deltakeres gjeldsforpliktelser.
- Det kan være vanskelig å selge egne selskapsandeler på grunn av det personlige økonomiske ansvaret.
- En deltaker som trer ut, vil fortsatt ha ansvar for selskapets eldre gjeld, unntatt hvis kreditorene godtar at en eventuell ny deltaker overtar ansvaret for denne gjelden.
- Det kan bremse effektiviteten i driften av et ansvarlig selskap at det som hovedregel kreves enighet blant alle deltakerne for at det skal fattes viktige beslutninger.
- Overskudd beskattes hos deltakerne sammen med annen inntekt. Det kan bety at inntekten fra selskapet beskattes med opptil 51 prosent fra første krone med unntak av evt skjermingsfradrag i personinntekt hos deltakere med inntekt fra annet hold.
- Deltaker har dårligere sykepengedekning med grunnlag i sin arbeidsgodtgjørelse fra selskapet - siden denne godtgjørelsen er næringsinntekt- enn arbeidstakere har ut fra sin lønnsinntekt.
- Deltaker med arbeidsgodtgjørelse fra selskapet har ingen rett til dagpenger ved arbeidsledighet.
- Deltaker i ansvarlig selskap som reiser for selskapet er næringsdrivende og kan ikke bruke statens satser for diettgodtgjørelse. Det er bare fradragsrett for utgifter som dokumenteres med kvitteringer.

FORDELER OG ULEMPER - ENKELTPERSONFORETAK

FORDELER

- Mest ubyråkratiske foretaksform. Det kreves ikke kapitalinnskudd.
- Lett å starte, lett å legge ned.
- Som eeneier kan du ta lynraske avgjørelser.
- Skatt/avgift (sammenlignet med AS): 11 prosent trygdeavgift på overskudd i ENK utgjør halvparten av totalt 21,9 prosent i AS, fordelt slik: 7,8 prosent trygdeavgift på brutto lønn fra AS (å betale for eier som er ansatt) og i tillegg opptil 14,1 prosent arbeidsgiveravgift på brutto lønn (å betale for selskapet).
- Underskudd går direkte til fradrag i innehaverens selvangivelse.
- Det er forholdsvis enkelt både skattemessig og ellers å omdanne til AS dersom det ønskes, eventuelt til ansvarlig selskap (da med minst to deltakere).
- Registrering av ENK i Enhetsregisteret i Brønnøysund gir gratis organisasjonsnummer (så sant foretaket ikke driver med salg av innkjøpte varer, har mva-pliktig omsetning ellers, eller har ansatte, og dermed må registreres i Foretaksregisteret).
- Enkel bokføringsplikt (årlig næringsoppgave) så sant de ikke i året samlet har hatt eiendeler i næringen med verdi over 20 millioner kroner eller et gjennomsnittlig antall ansatte høyere enn 20 årsverk
- Kan slippe å levere næringsoppgave ved årsomsetning under 50.000 kroner.

ULEMPER

- Den personlige risiko er svært stor ved tap eller konkurs i et enkeltpersonforetak. Innehaveren må dekke gjeld av sine personlige midler.
- Innehaver som selger virksomheten vil fortsatt ha ansvar for all eldre gjeld, unntatt hvis kreditorene godtar at en eventuell ny innehaver overtar ansvaret for gjelden.
- Overskudd beskattes hos innehaveren sammen med annen inntekt. Har innehaveren betydelige lønns- og/eller næringsinntekter også fra annet hold (og dermed høyeste toppskattesats), kan dette bety at inntekten fra ENK'et beskattes med 51 prosent fra første krone (med unntak av skjermingsfradraget i personinntekt).

- Innehaver av et ENK kan ikke utsette beskatning ved å la vedtatt utbytte/utdeling bli stående i virksomheten, slik innehavere av AS og ANS/DA kan. ENK-innehaveren må skatte av årets regnskapsmessige overskudd eller underskudd.
- Innehaver av ENK har dårligere sykepengedekning enn arbeidstakere.
- Næringsinntekt gir ingen dagpengerettigheter ved arbeidsledighet.
- ENK-innehaver kan normalt ikke bruke statens satser for diettgodtgjørelse. Fradrag i regnskapet kun for diettutgifter dokumentert med kvittering.

FORDELER OG ULEMPER - NUF

FORDELER

- Én eier kan eie hele selskapet.
- Aksjekapitalen ved registrering i utlandet av moderselskapet kan være svært lav. I Norge er det ikke noe krav om kapitalinnskudd i datterselskapet (NUF-et).
- Begrenset økonomisk ansvar for eieren/eierne i Norge gjør at selskapsformen er godt egnet for prosjekter med høy risiko.
- Innehavere som arbeider i NUF-et er normalt ansatte på vanlig måte, de hever lønn og har samme rettigheter som andre norske arbeidstakere når det gjelder sykepenger, dagpenger mv. Dette er i motsetning til næringsdrivende (innehavere av ENK, deltakere i ANS/DA) som har dårligere sykepengedekning og ingen dagpengerettigheter.
- Innehavere av NUF-selskaper har som ansatte full rett til minstefradrag i lønn. I lønn gis minstefradrag som kan redusere lønnstakerens skatt med over 20.000 kroner.
- Ved reisevirksomhet kommer også innehaver(e) som er ansatt inn under reglene for statens reiseregulativ og kan benytte seg av statens satser for kost. Overnattingsutgifter må dokumenteres, og overskudd på nattillegget blir beskattet.
- Personlige innehavere slipper skatt på aksjeutbytte som de velger å ikke få utbetalt, men lar bli stående i selskapet, feks som lån til selskapet. Dette er i motsetning til situasjonen for selvstendig næringsdrivende, som må skatte av årets regnskapsmessige overskudd eller underskudd.
- NUF-selskaper slipper å skatte av mottatt aksjeutbytte fra andre selskaper, eller mer presist: Av 99,16 prosent av utbyttet. Tre prosent av selskapets mottatte aksjeutbytte inntektsføres som alminnelig inntekt, 28 prosent selskapsskatt av dette blir 0,84 prosent.
- Plikt til å ha revisor for revisjon av et NUFs regnskap inntreer først om selskapet har en salgsinntekt på over fem millioner kroner (ekskl mva).

ULEMPER

- Til tross for relativt lave kostnader ved opprettelse av et Ltd + NUF blir det mer omstendelighet og byråkrati ved at du må forholde deg til to rettssystemer, både norsk og feks britisk. Rapporteringen til etableringslandet må innehaveren vanligvis ha profesjonell hjelp til. Ltd-et må ha adresse i (eksempelvis) England, samt foretakssekretær til å utarbeide årsmelding og årsregnskap mv. Det koster penger, og noen vil nok oppleve at det blir mye dobbeltbehandling.
- NUF-et på sin side må helt ut følge norske regnskapsregler.
- NUF-et plikter å utarbeide årsregnskap, sende inn selvangivelser og betale skatt som om selskapet var hjemmehørende i Norge. Her er det altså ikke noe å spare på registrering i utlandet.
- NUF-et må betale arbeidsgiveravgift på bruttoen av alle utbetalinger av lønn og feriepenger til alle arbeidstakere. Dette gjelder også til egen innehaver som er ansatt. (Dette er her regnet som en ulempe sammenlignet med selvstendig næringsdrivende, som på den andre sida står svakere når det gjelder sosiale rettigheter.)
- Mer omstendelighet og byråkrati når ansatte innehavere skal ha lønnsinnberetning, forskuddstrekk mv for å få ut sin lønn. (Enklere i ENK: Regnskapet avgjør overskudd/underskudd og dermed årets skatt).
- Siden selskapsformen har et dårlig omdømme hos mange, kan både kunder og leverandører være skeptiske til om selskapet er seriøst.
- Norske skattemyndigheter kan underkjenne godkjenningen av selskapet som NUF og i stedet skattlegge selskapet som enkeltpersonforetak hvis det utenlandske morselskapet er slettet.
- Banker og finansieringsselskaper kan være mer restriktive med utlån på grunn av lav egenkapital eller fordi de er relativt ukjent med betegnelsen NUF. Er det ikke verdier i firmaet, er muligheten større for at de vil kreve personlig tilleggssikkerhet. Flere NUF-innehavere er blitt nektet banklån på grunn av selskapsformen.
- Selskap må selv betale sykepengene de første 16 sykedagene for ansatte. Deretter overtar folketrygden (NAV). Det er mulig for arbeidsgivere å tegne forsikring mot sykepengene hos NAV.

FORDELER OG ULEMPER - SAMVIRKEFORETAK

FORDELER

- To andelseiere kan eie hele foretaket.
- Det er ikke noe krav til minste andelskapital for å starte.
- Økonomisk ansvar og risiko er begrenset til innbetalt andel.
- Andelseier har i hovedsak samme risikobegrensninger som aksjonærer i norske aksjeselskaper.
- Andelseiere som arbeider i samvirkeforetaket kan være ansatte, da hever de lønn og har samme rettigheter som arbeidstakere ellers når det gjelder sykepenger, dagpenger ved arbeidsledighet mv. Dette er i motsetning til næringsdrivende (innehavere av ENK, deltakere i ANS/DA) som har dårligere sykepengedekning og ingen dagpengerrettigheter.
- Ved reisevirksomhet kommer ansatte andelseiere under reglene for statens reiseregulativ og kan benytte seg av statens satser for kost. Overnattingsutgifter må dokumenteres, og overskudd på nattillegget blir beskattet.
- Andelseiere i samvirkeforetak som er ansatt har som andre arbeidstakere rett til minstefradrag i brutto lønn ved ligningen. I lønn gis minstefradrag som kan redusere lønnstakerens skatt med over 20.000 kroner.
- Andelseiere slipper skatt på utdelinger som de velger å ikke få utbetalt, men lar bli stående, feks som lån til samvirkeforetaket. Dette er i motsetning til situasjonen for selvstendig næringsdrivende, som må skatte av årets regnskapsmessige overskudd eller underskudd.
- Plikt til å ha revisor for revisjon av et SAs regnskap inntreer først om selskapet har en omsetning på over fem millioner kroner.

ULEMPER

- Selskapet må betale arbeidsgiveravgift på bruttoen av alle utbetalinger av lønn og feriepenger til alle arbeidstakere. Dette gjelder også for lønn til egne andelshavere som er ansatt. (Dette er her regnet som en ulempe sammenlignet med selvstendig næringsdrivende, som på den andre sida står svakere når det gjelder sosiale rettigheter.)

- Til tross for lave kostnader i et samvirkeforetak blir det mer omstendelighet og byråkrati når ansatte andelshavere skal ha lønnsinnberetning, forskuddstrekk mv for å få ut sin lønn. Her er det enklere i ENK og ANS/DA-selskaper uten ansatte.
- Samvirkeforetak må selv betale sykepengene de første 16 sykedagene for ansatte. Deretter overtar folketrygden (NAV). Det er mulig for arbeidsgivere å tegne forsikring mot sykepenge hos NAV.
- Siden selskapsformen SA er forholdsvis ukjent (utover den tradisjonelle samvirkeformen i landbruket), kan i enkelte tilfeller både kunder og leverandører være skeptiske til om foretaket er seriøst.
- Banker og finansieringsselskaper kan være mer restriktive med utlån på grunn av lav egenkapital eller fordi betegnelsen SA/samvirkeforetak er relativt ukjent. Er det ikke sikre verdier i foretaket, er muligheten større for at de vil kreve personlig tilleggssikkerhet av andelshavere for å gi lån.

SAMVIRKEFORETAK (SA) - EN MELLOMTING MELLOM ENK OG AS

Samvirkeforetak (SA) har vært en forholdsvis dårlig kjent selskapsform sammenlignet med AS, ENK, NUF eller ANS/DA.

Ny samvirkelov med virkning fra 1. januar 2008 har imidlertid gjort at selskapsformen nå både er bedre kjent og lettere å ta i bruk enn før.

Denne foretaksformen er på full fart inn i nye bransjer, med eksempler innen yrker som kommunikasjonsrådgivere, designere, fotografer, IT-rådgivere, advokater og arkitekter, for å nevne noen.

FLERE FORDELER

SA kan ha flere fordeler som det kan være verdt å vite om for den som vil starte eller driver et lite firma og som vil samarbeide med andre (minst én) om virksomheten.

Noen vil feks legge vekt på følgende punkter:

- ikke noe krav til minste selskapskapital for å starte,
- økonomisk ansvar og risiko begrenset til innbetalt andel og
- ikke krav om revisor så lenge omsetningen ikke overstiger fem millioner kroner.

SA: SAMVIRKEFORETAK

Samvirkeforetak (SA) er en selskapsform hvor de som er med (eierne/andelshaverne/medlemmene) har et økonomisk ansvar som altså er begrenset til den andelen de har kjøpt i foretaket.

Selskapsformen har til formål å fremme medlemmenes forbruksmessige eller yrkesmessige interesser eller å skaffe medlemmene arbeidsplasser.

For at et foretak skal være samvirkeforetak, må vedtektene og driften være i tråd med de kooperative prinsippene. På samme måten som i aksjeselskaper har medlemmene begrenset ansvar for foretakets forpliktelser.

TIPS! Denne selskapsformen er i mest aktuell for dem som starter selskap, interesseorganisasjon eller andelslag sammen med andre. Den kjennetegnes ved at den tar sikte på å dekke deltakernes nytte.

Selskapet skal registreres i Foretaksregistret hvis det driver næringsvirksomhet.

MÅ VÆRE TO

MERK! Til forskjell fra hva som gjelder for et norsk AS eller et norskeid Ltd/NUF, må det i et SA være minimum to eiere/stiftere. Det er også normalt et krav at eierne/stifterne selv deltar aktivt i virksomheten. Her kan du altså ikke få med rene investorer som medeiere.

Ansvar for andelshaverne er begrenset til den andelen de har kjøpt. En eventuell kreditor kan bare søke dekning i formuen i et SA, ikke hos andelshaverne.

MERK! I et SA er det ikke noe krav til egenkapitalens størrelse når du vil registrere et SA - i motsetning til det som gjelder for et AS. Din andel i et SA kan være på 1000 kroner - eller mindre eller mer.

EGET SKATTESUBJEKT

Et samvirkeselskap er på samme måte som et aksjeselskap et eget retts- og skattesubjekt. Et SA beskattes i hovedsak tilsvarende et AS.

- Det betyr at selskapet selv inntektsbeskattes av regnskapsmessig resultat etter vanlige regler.
- Da har også lønnsutbetalinger gått til fradrag, men ikke eventuelle utbetalinger av bonus, fordeling av overskudd eller andre utdelinger.
- Utdelinger, bonus mv kan bare skje av gjenværende midler etter skatt. (Dette er samme prinsipp som gjelder for utdeling av aksjeutbytte i et aksjeselskap.)

Et SA betaler ikke formuesskatt av verdiene i selskapet. Det gjør eierne - på samme måte som aksjonærene i et AS betaler formuesskatt av verdiene i aksjeselskapet (slik de gjenspeiler seg i aksjeverdiene).

SKATT FOR EIERNE

Er noen av eierne ansatt i selskapet, vil de vanligvis etter avtale motta lønn i forhold til utført arbeid.

Det som de ellers tar ut av overskuddet i SA'et, følger samme regler som for utbytte i et AS:

- Beløpet er allerede beskattet i selskapet.
- Eierne får beløpet som inntekt, etter samme regler som utbytte i et AS eller utdeling i en ANS/DA.

BOKFØRINGSPLIKT

Et SA har bare bokføringsplikt så sant de har under fem ansatte, eller har mindre enn fem millioner kroner i salgsinntekt

Det er nok for et SA under disse grenseverdiene at de leverer næringsoppgave mv ved ligningen.

Men oppgaven må på vanlig måte være basert på et regnskapsopplegg med tilhørende dokumentasjon osv som oppfyller bokføringslovens krav.

ØKONOMISK RISIKO OG KREDITT

Det kan naturligvis høres fristende ut å unngå økonomisk risiko med et SA.

Vær oppmerksom på at det kan være vanskeligere å få kreditt - hos långivere eller leverandører - når det ikke ligger noen økonomisk sikkerhet i selve firmaet.

Veien til å kreve personlige garantier kan være kortere enn i andre sammenhenger.

For enkelte långivere eller leverandører vil det kanskje også spille en rolle at det ikke er noen revisor som reviderer firmaets regnskap.

HVA ER FORSKJELLEN PÅ SA OG AS?

Samvirkesenteret - som gir praktisk hjelp til folk som vurderer å gå i gang med samvirkeforetak - skriver i en brosjyre om forskjellen på SA og AS:

Samvirkeforetak (SA)

- Målet er brukernytte.
- Egenkapital bygges bare opp gjennom avsetning av overskudd fra drift.
- Overskudd fordeles på medlemmene etter deres omsetning gjennom foretaket.
- Medlemmene er også foretakets brukere og eiere. Ingen eksterne eiere.
- Innflytelse er normalt basert på én stemme per medlem.
- Eierandeler kan normalt ikke overdras til andre.
- Ved oppløsning fordeles gjenværende midler på medlemmene etter deres omsetning med foretaket.

Aksjeselskap (AS)

- Målet er kapitalavkastning.
- Egenkapital kan også bygges opp gjennom kapitalutvidelser rettet mot eksisterende eller nye aksjonærer.
- Overskudd fordeles på aksjonærene basert på innskutt kapital
- Eierne er oftest eksterne.
- Innflytelse er basert på innskutt kapital. Dess flere aksjer, dess flere stemmer.
- Aksjer kan normalt overføres til andre.
- Ved oppløsning fordeles gjenværende midler basert på innskutt kapital.

HVA ER BEST?

Hva er best: Samvirkeforetak eller aksjeselskap? Svaret er ifølge Samvirkesenteret helt avhengig av virksomhetens målsetting:

Har du 200.000 kroner i fri kapital og ønsker å maksimere avkastningen på pengene? Da kan en investering i et aksjeselskap være et naturlig valg.

Drømmer du om å etablere din egen arbeidsplass, kan samvirkeforetaket være en vel så god modell.

Det samme gjelder om du som skogeier er medeier i et bioenergiselskap og ønsker å fordele overskuddet basert på levert flisvolum.

Eller du eier og driver en håndverksbedrift sammen med fem andre der det er mer logisk å fordele overskudd etter den enkeltes arbeidsinnsats/salgsvolum enn etter størrelsen på innskutt kapital.

TIPS! Du finner mer info - og kan få praktisk hjelp og råd om samvirkeforetak - også forslag til standardvedtekter og stiftelsesdokument - på Samvirkesenteret, som du finner her: www.samvirke.org. Der kan du også laste ned en håndbok i etablering av samvirkeforetak.

REGLER FOR SAMVIRKEFORETAK

- Et samvirkeforetak må alltid stiftes av minst to personer og skal alltid ha minst to medlemmer. Både fysiske og juridiske personer (= selskap eller annen organisasjon) kan være stiftere.
- Stifterne har plikt til å utarbeide stiftelsesdokument m/vedtekter. Loven stiller krav til hva stiftelsesdokumentet og vedtektene minst skal inneholde.
- Et samvirkeforetak er registreringspliktig i Foretaksregisteret og skal meldes til Foretaksregisteret senest tre måneder etter at det er stiftet.
- Det stilles ingen krav til minstekapital ved stiftelse av et samvirkeforetak. Stifterne kan likevel bestemme at det skal betales innskuddskapital.
- Et samvirkeforetak skal ha en daglig leder, med mindre vedtektene sier noe annet.
- Et samvirkeforetak skal ha et styre på minst tre medlemmer, med mindre vedtektene bestemmer at det bare skal være to.
- Foretaksnavn for samvirkeforetak skal inneholde ordet samvirkeforetak eller forkortelsen SA.
- Samvirkeforetak og økonomiske foreninger som i året har hatt salgsinntekter over to millioner kroner, har regnskapsplikt.
- Samvirkeforetak og økonomiske foreninger som i året har hatt salgsinntekter over fem millioner kroner, har revisjonsplikt.

OVERGANGSÅR FOR BA FRAM TIL 2012

Det er en overgangstid på opptil fem år for selskap med begrenset ansvar (BA) som er stiftet før 2008 og som fyller samvirkelovens definisjon av samvirkeforetak.

MERK! Senest i 2012 måtte altså slike BA ha gjort seg om til SA, også med nødvendige vedtektsendringer.

STERK ØKNING I ANTALLET SA'ER

Mens det knappe tre år tidligere kun var registrert under 300 samvirkeforetak i Norge, var dette på tampen av 2012 økt til over 1000.

Årsaken er i stor grad samvirkeoven som trådte i kraft i 2008.

Finansavisen: *"Samvirker er en sammenslutning som har til hovedformål å fremme medlemmenes (andelshavernes) økonomiske interesser gjennom deres deltakelse i virksomheten som kjøpere eller tilbydere av varer eller tjenester."*

Virksomhetens avkastning, bortsett fra en normal forrentning av innskutt kapital, blir enten stående i virksomheten eller fordelt blant medlemmene på grunnlag av deres andel i omsetningen.

Coop, Tine, Obos, Felleskjøpet, Oslo Taxi og Tono er noen eksempler på samvirker.

Fire store samvirkesektorer i Norge er forbrukersamvirket, landbrukssamvirket, fiskerisamvirket og boligsamvirket.

I tillegg finnes en rekke samvirkeforetak på andre områder.

Eksempler er transportbedrifter, kraftlag, barnehager, bilkollektiv, bygdeservicelag, vannverk, samfunnshus, golfklubber, småbåtlag og nærradioer.

LIGNING LIK AS

Ligningen av et SA er i stor grad lik ligningen av et aksjeselskap. Samvirkeforetakets kreditorer kan bare søke dekning for tilgodehavender hos foretaket, ikke hos de enkelte andelshaverne. Dette er også likt med aksjeselskap.

Det må være to eller flere som tegner seg som andelshavere for å få registrert et samvirkeforetak. Det er ikke noe krav om kapitalinnskudd slik som for et AS, slik at dette er en "billigere" selskapsform å opprette.

LØNNSINNTEKT KAN GI DAGPENGER

Også innenfor kunst- og kultursektoren er det stadig flere som ser fordeler ved at grupper slår seg sammen i samvirkeforetak.

Ved å opprette et SA kan eksempelvis to eller flere frilans musikere bli ansatt i "eget" SA.

TIPS! Lønnsinntekt fra SA'et gir grunnlag for dagpenger ved arbeidsledighet, mens næringsinntekt ikke gir grunnlag for dagpenger i det hele tatt.

EUROPEISKE SAMVIRKEFORETAK

Europeiske samvirkeforetak reguleres av Lov om europeiske samvirkeforetak (SCE-loven).

Denne loven gjør det enklere for samvirkeforetak å flytte hovedkontoret til en annen EØS-stat uten å måtte gå veien om oppløsning og nystiftelse.

HVILKEN SELSKAPSFORM BØR JEG VELGE?

Vi ser på reglene for de forskjellige selskapsformene nedenfor.

SELSKAPER

Aksjeselskaper (AS) og deltakerlignede selskaper (ANS, DA) blir lignet forholdsvis likt. Begge selskapstyper skatter først **28 prosent av årets overskudd**, slik det også var i tidligere år.

Får aksjonærene/deltakerne utbetalt utbytte (fra AS) eller utdeling (fra ANS, DA), må de betale **28 prosent utbytteskatt/utdelingsskatt** av dette (gjelder personer, ikke selskaper).

Slik utbytteskatt/utdelingsskatt beregnes imidlertid først etter at det er trukket fra et **skjermingsfradrag**.

Det fastsettes hvert år en skjermingsrente, basert på tre-månedersrenten etter skatt på statskasseveksler.

Størrelsen på skjermingsfradraget for den enkelte avhenger så av verdien de eier i selskapet.

Her teller i et AS aksjens inngangsverdi (dvs historisk kostpris + akkumulert RISK-beløp per 1. januar 2006) multiplisert med årets skjermingsrente.

Dette skattefrie skjermingsfradraget er ment å være en slags "beregnet normalavkastning av investert kapital".

MERK! Enkelt sagt: Jo høyere skjermingsrente som blir fastsatt, jo lavere skatt.

Tar aksjonærene/deltakerne ikke ut utbytte/utdeling, skatter de ikke noe av dette.

TIPS! Selskapet kan altså fungere som en "sparegris".

Pengene kan bli stående ubeskattet i selskapet så lenge aksjonæren/deltakeren ikke har bruk for å få dem ut.

MERK! Aksjonærer og deltakere får ingen personinntekt her. De betaler ikke trygdeavgift og har heller ikke noen opptjening i folketrygden, verken når det gjelder pensjonspoeng, sykepenger eller andre rettigheter. Kun av lønn (i et AS) eller arbeidsgodtgjørelse (i et ANS, DA mv) får de personinntekt.

ENKELTPERSONFORETAK

Den næringsdrivende skatter først 28 prosent av årets overskudd.

Deretter kan ENK-innehaveren få en fastsatt prosent av verdien av enkeltpersonforetaket som skattefritt skjermingsfradrag (en slags beregnet normalavkastning av den investerte kapitalen) før det beregnes personinntekt av det resterende.

MERK! Innehaveren av et enkeltpersonforetak har altså ikke samme mulighet som en personlig aksjonær eller personlig deltaker til å unngå ekstrabeskatning ved å la være å ta ut .

Dette er en klar ulempe i tilfeller der driften går så bra at eieren ikke trenger å ta ut alle midlene etter skatt til eget forbruk.

Det er imidlertid lagt inn et element som skal sikre pillen litt for de som driver enkeltpersonforetak:

- Skjermingsfradraget i personinntekt for næringsdrivende er ca 40 prosent høyere enn for aksjonærer og deltakere.

BRUTTOSKATT PÅ GEVINSTER OG GOODWILL

Gevinst ved salg av goodwill (forretningsverdi) inngår i personinntekten og beskattes med bruttoskatt.

Det samme vil gjelde inntektsføring på gevinstkonto av gevinster som skyldes realisasjoner tidligere år.

Inntektsføring av gevinst- og tapskonto, negative saldi mv etter opphør skal på samme måte også inngå i personinntekten.

GEVINST PÅ TOMTER, DRIFTSMIDLER, VIRKSOMHET MV

Alle realisasjonsgevinster, feks fra salg av tomter, driftsmidler eller av hele virksomheten, skal også regnes som personinntekt med full beskatning.

TAP PÅ DRIFTSMIDLER MV

Motsatt går tap ved realisasjoner til fradrag i personinntekten.

Dette gir en effekt som medfører en skattereduksjon på opptil 51 prosent av fradragsbeløpet.

PENSJONSPØENG – TRYGDERETTIGHETER

I virksomhet er det opptjening av pensjonspoeng og grunnlag for trygderettigheter kun for:

- Innehavere av enkeltpersonforetak (de får personinntekt av overskuddet minus skjerming).

- Aksjonærer som får utbetalt lønn i AS, NUF og SA og tilsvarende selskaper (med arbeidsgiveravgift på vanlig måte).
- Deltakere som får utbetalt arbeidsgodtgjørelse i ANS/DA og tilsvarende selskaper.

FRAMFØRBART UNDERSKUDD

Framførbart underskudd i næring går til fradrag i alminnelig inntekt i den næringsdrivendes selvangivelse – fradragseffekt dermed opptil 28 prosent - og påvirker ikke personinntekt og bruttoskatt.

OMDANNE TIL AS ETTER REGLENE FOR SKATTEFRI OMDANNING?

AS betaler 28 prosent av overskudd, mens aksjonæren betaler skatt av utbytte over skjerming, totalt 48,16 prosent skatt når aksjonær og selskap blir sett under ett. (I tillegg kommer tre prosent skatt på utbetalt skjermingsbeløp til aksjonær som er selskap.)

Innehaveren av et enkeltpersonforetak utenfor primærnæringene må totalt betale opptil 39 prosent skatt opp til ordinært nivå for toppskatt, 48 prosent derfra opp til høyeste nivå for toppskatt og 51 prosent av overskytende.

Fordel med AS: Lavere skatt på vedtatt utbytte som blir stående i selskapet, feks som lån fra aksjonæren.

TIPS! Å opprette et AS har likevel liten hensikt hvis eieren trenger å ta ut utbyttet av familieøkonomiske grunner.

SKIFTE SELSKAPSFORM FØR 1. JULI?

Datoen 30. juni har en spesiell betydning hvert år:

TIPS! Fram til og med 30. juni vil skattefri omdanning av enkeltpersonforetak (ENK) eller ansvarlig selskap (ANS/DA) til aksjeselskap (AS) få virkning for hele inntektsåret.

Omdanner du et enkeltpersonforetak 1. juli eller senere, vil foretaket være et ENK fram til dagen du skifter selskapsform og eksempelvis et AS fra samme dato.

REVISJONSFRI TAK FOR SMÅ AS

Små aksjeselskap er unntatt fra revisjonsplikt med virkning fra og med regnskapsår som starter 1. januar 2011 eller senere.

Dette gir en vesentlig lettelse i administrative kostnader for de små selskapene.

EKSEMPEL: Dersom 50.000 små-AS benytter seg av fritaket fra revisor – med en gjennomsnittlig besparelse på 20.000 kroner – vil dette bety én milliard kroner spart for selskapene - årlig.

Mange små-AS vil imidlertid trenge hjelp fra autorisert regnskapsfører når revisor er ute av bildet.

Det hører også med her at det fortsatt vil være et krav til aksjeselskapet om å ha en forsvarlig egenkapital og en tilstrekkelig likviditet.

UNDER FEM MILLIONER I DRIFTSINNTEKTER

Endringen innebærer at alle aksjeselskaper som oppfyller samtlige av disse tre vilkårene

- under 5 millioner kroner i driftsinntekter
- under 20 millioner kroner i balansesum
- gjennomsnittlig antall ansatte som ikke utfører mer enn 10 årsverk

får mulighet til å velge bort revisjon av årsregnskapet.

MERK! Aksjeselskap som ønsker å benytte denne adgangen, må aktivt favelge revisjon. Det ser vi nærmere på her.

Det er dessuten foreslått at norske aksjeselskaper og NUFer med begrenset ansvar skal likestilles når det gjelder krav til revisjon.

For øvrige foretaksformer videreføres dagens regler, med enkelte tilpasninger basert på de foreslåtte nye reglene for aksjeselskaper, som vi også ser nærmere på.

GENERALFORSAMLINGEN MÅ GI FULLMAKT

Generalforsamlingen kan med samme flertall som kreves for vedtektsendring gi styret fullmakt til å beslutte at selskapets årsregnskaper ikke skal revideres etter revisorloven.

MINDRETALL KAN TREKKE TILBAKE EN TIDLIGERE FULLMAKT

Et mindretall i generalforsamlingen som representerer mer enn en tredel av den møtende aksjekapitalen eller stemmene, kan trekke tilbake en tidligere fullmakt til styret til å velge bort revisjon.

IKKE BESLUTNING FØR REGNSKAPSÅRET HAR STARTET

En beslutning om å velge bort revisjon kan tidligst treffes med virkning for det regnskapsåret selskapet er inne i når beslutningen treffes.

REVISJON ÅRET ETTER AT VILKÅRENE OVERSKRIDES

Overskrides én av grensene – altså for driftsinntekter (5 mill), balansesum (20 mill) eller årsverk (10 i gjennomsnitt) - skal selskapets årsregnskap for regnskapsåret deretter revideres etter revisorloven.

TIPS! Et selskap som har valgt bort revisjon trenger ikke altså følge nøye med år for år når det gjelder vilkårene. Når årsregnskapet viser at en grense er overskredet, er det først for året deretter at revisor må inn i bildet.

KRAV FRA MINORITETSAKSJONÆRER OM REVISJON

En aksjeeier kan sette fram forslag for generalforsamlingen om begrenset revisjon av selskapets årsregnskap for forrige regnskapsår.

Får forslaget tilslutning av aksjeeiere som har minst en tidel av den aksjekapital som er representert på generalforsamlingen, skal tingretten på begjæring fra én eller flere aksjeeiere beslutte at det skal foretas begrenset revisjon.

DÅRLIG REGNSKAPSFØRING KAN GI PÅLEGG OM REVISJON

Ligningsmyndighetene kan pålegge at ett eller flere årsregnskap revideres dersom selskapets årsregnskap er fastsatt i strid med bestemmelser i eller i medhold av regnskapsloven eller bokføringsloven eller god regnskapsskikk eller bokføringskikk.

Revisjon kan pålegges aksjeselskaper som har valgt bort revisjon og "aksjeselskapslignende" NUFer som ikke har revisjonsplikt.

NÅR ER DET ET MORSELSKAP?

Ifølge aksjeloven § 1-3 vil det være morselskap i konsern når et aksjeselskap har "bestemmende innflytelse over et annet selskap", dvs flertallet av aksjene (dvs eierandel på mer enn 50 prosent) eller flertallet av stemmene (dvs stemmeandel på mer enn 50 prosent).

REVISJONSPLIKT FOR MORSELSKAPER

Aksjeselskaper som er morselskap i konsern skal fortsatt ha revisjonsplikt. Dette gjelder uavhengig av størrelse.

KONSEKVENSER AV AT MORSELSKAPET HAR REVISJONSPLIKT

I de tilfeller der datterselskaper ikke har revisjonsplikt, vil det likevel som regel være nødvendig med revisjon av disse datterselskapene, ifølge Den norske Revisorforening:

”Dette følger blant annet av at revisor for morselskapet må uttale seg med høy grad av sikkerhet om opplysningene som følger kravene i regnskapsloven paragraf 7-15 om resultat og egenkapital i datterselskap. I tillegg vil revisor måtte ha tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis knyttet til eventuelt inntektsført utbytte, verdi- eller nedskrivingsplikt på bokført verdi av aksjene i datterselskapene og eventuelle forpliktelser morselskapet måtte ha knyttet til datterselskapene.”

REGNSKAPSTALL INN BÅDE HOS MOR OG DATTER

I årsregnskapet til morselskapet vil det altså normalt være beløpsmessige størrelser fra regnskapet til datterselskapet. Det kan for eksempel være:

- investeringer i aksjer i datterselskapet,
- utbytte fra datterselskapet,
- mellomværende (dvs enten fordring eller gjeld) med datterselskapet, eller
- konsernbidrag til eller fra datterselskapet mv.

Dessuten skal det være noteopplysninger til årsregnskapet med opplysninger om resultat, egenkapital og eierandel i datterselskapet.

Dette viser igjen: Konsekvensen av revisjonsplikt for morselskapet vil være at det også blir nødvendig med revisjon (enten ordinær revisjon eller begrenset revisjon) av datterselskapet.

Revisor må ha høy grad av sikkerhet om opplysningene om datterselskapet i årsregnskapet til morselskapet for å kunne avgi revisjonsberetning for morselskapet.

SMÅ INVESTERINGS- ELLER HOLDINGSSELSKAPER

Som følge av skatteplikt på utbytte og på realisasjon av aksjer for personlige aksjonærer (dvs skatt på 28 prosent) og fritaksmodellen for selskaper (dvs skatt på 0,84 prosent på aksjegevinst), har organisering skjedd i form av investerings- eller holdingselskaper, slik at det blir morselskap og datterselskap (med andre ord morselskap i konsern).

Siden revisjonsplikten for morselskap i konsern skal være uavhengig av størrelsesverdiene (5 mill i salgsinntekter, 20 mill i balanse og 10 årsverk) må et betydelig antall små aksjeselskaper fortsatt ha revisjon.

MERK! Det kan nok diskuteres om det er riktig at små aksjeselskaper hvor aktiviteten er begrenset til å eie aksjer i et annet selskap, skal ha revisjonsplikt. Men det sier altså dagens regler.

TILPASNINGER I MINIKONSERN?

Etablering eller omorganisering til investerings- eller holdingselskap (dvs. morselskap i konsern) er fornuftig etter skatteloven (dvs skatt på 0,84 prosent på inntekter på investeringer i aksjer for morselskapet og utsettelse på beskatning for personlige aksjonærer i morselskapet).

Men konsekvensen av fortsatt revisjonsplikt er økte kostnader til administrasjon, samt sannsynlighet for at revisor vil kreve revisjon av datterselskapet også.

Konsekvensen av fortsatt revisjonsplikt for de små investerings- og holdingselskapene (samt de underliggende datterselskapene) kan bli et betydelig omfang av tilpasninger.

Dette kan gi seg utslag som for eksempel:

- fusjon mellom morselskapet og datterselskapet (dvs oppløsning av konsernforhold slik at det ikke blir morselskap i konsern), eller
- tilretteleggelse for organisering hvor morselskapet er NUF og datterselskapet som AS (siden det ikke er revisjonsplikt for NUF som morselskap i konsern).

DATTERSELSKAP SOM ER MORSELSKAP I UNDERKONSERN

Datterselskaper som i seg selv er morselskap i et underkonsern, skal fortsatt ha revisjonsplikt.

Dette gjelder uavhengig av om aksjeselskapet eller konsernet på konsolidert basis isolert sett oppfyller vilkårene for et eventuelt unntak fra revisjonsplikten.

REVISJONSPLIKT FOR NUF

Utenlandske foretak som driver virksomhet i Norge, er i de fleste tilfeller regnskapspliktige etter regnskapsloven. Slike foretak er normalt registrert som norskregistrert utenlandsk foretak (NUF).

Det blir ikke gjort noen endringer i revisjonsplikten for disse foretakene.

Revisjonsplikt inntreder dersom driftsinntektene av den samlede virksomheten i Norge er 5 millioner kroner eller mer.

Driftsinntekter i andre land teller ikke med.

Grensene for

- balansesum (20 mill) og
- antall ansatte (10 årsverk i gjennomsnitt)

som gjelder for aksjeselskaper, gjelder ikke for NUF.

Revisjonsplikt skal heller ikke gjelde for små NUF der det aktuelle utenlandske foretaket er et morselskap.

REVISJONSFRI TAK FOR ANDRE SELSKAPSFORMER

Det gjaldt tidligere revisjonsplikt for

- alle kommandittselskaper der komplementaren er en juridisk person med begrenset ansvar og
- ansvarlige selskaper der samtlige deltakere er juridiske personer med begrenset ansvar.

Disse har fra 2011 unntak fra revisjonsplikt på linje med aksjeselskaper.

FORTSATT REVISJON FOR STIFTELSE, ADVOKATER MM

Enkelte foretak vil fortsatt være pålagt revisjonsplikt uavhengig av størrelse eller etter særskilt bestemmelse i andre lover eller forskrifter. Det er ikke noen endringer på dette punktet.

Blant de som fortsatt vil ha revisjonsplikt uavhengig av størrelse er stiftelser, foretak som er underlagt tilsyn av Finanstilsynet og advokater.

ATTESTASJONER ETTER AKSJELOVEN

Alle krav om revisorbekreftelser med hjemmel i aksjeloven beholdes, blant annet om at revisor skal avgi attestasjoner ved selskapsrettslige disposisjoner

Aksjeselskaper må dermed fortsatt ha revisor til å avgi attestasjoner for følgende:

Tingsinnskudd

Det skal utarbeides en redegjørelse fra styret når selskapet skal overta eiendeler. Ved stiftelse av aksjeselskaper der aksjer tegnes mot tingsinnskudd - for eksempel ved omdanning fra enkeltpersonforetak til aksjeselskap - eller når det skjer kapitalforhøyelse ved aksjeinnskudd i annet enn penger, skal revisor bekrefte redegjørelsen fra styret.

Åpningsbalanse

Det er krav i aksjeloven at det skal foretas utarbeidelse av åpningsbalanse ved stiftelse, fusjon og fisjon. Revisor skal avgi erklæring om at åpningsbalansen er utarbeidet i samsvar med bestemmelsene i regnskapsloven.

Fusjons- og fusionsplaner

Det skal utarbeides planer for transaksjoner som fusjon og fisjon. Revisor skal avgi bekreftelse på at fusjons- og fusionsplanene oppfyller kravene i aksjeloven.

Aksjekapital

Revisor skal avgi bekreftelse på mottatt aksjeinnskudd ved stiftelse av selskapet og ved kapitalforhøyelse.

Bundet egenkapital

Ved nedsettelse av aksjekapitalen skal revisor bekrefte at det er full dekning for selskapets bundne kapital (dvs at aksjekapitalen ikke er lavere enn minimumskravet i aksjeloven) og bekrefte at forholdet til selskapets kreditorer ikke er til hinder for kapitalnedsettelsen.

Fisjon

Bekreftelse for bundet kapital vil også være aktuelt ved fisjon.

Transaksjoner med nærstående

Ved transaksjoner mellom selskapet og nærstående (dvs aksjeeier, aksjeeiers selskap, styremedlem, daglig leder mv) er det krav i aksjeloven om at styret utarbeider en redegjørelse. Revisor skal bekrefte redegjørelsen fra styret.

Uttreden og utløsning

Ved uttreden og utløsning av aksjeeier skal transaksjonen i utgangspunktet foretas ved sletting av aksjene og kapitalnedsettelse. Overtas aksjene av selskapet uten sletting og kapitalnedsettelse, må den frie egenkapitalen overstige det vederlaget som ytes for aksjene. Revisor skal bekrefte at selskapets egenkapital er tilstrekkelig.

Disse bekreftelsene skal altså fortsatt gis av en godkjent revisor. (Oversikt utarbeidet av regnskapshjelp.no.)

ATTESTASJONER ETTER ANNEN LOVGIVNING

Det gjøres heller ikke endringer i krav til revisorbekreftelser i annet regelverk.

MERK! En viktig gruppe her er regelverk for ulike offentlige tilskuddsordninger, blant annet søknader om Skattefunn-midler.

UNDERSKRIFT PÅ NÆRINGSOPPGAVE OG KONTROLLOPPSTILLING

Næringsoppgaven skal bare underskrives av revisor i revisjonspliktige foretak. Det gjaldt også i 2010 og tidligere.

Kravet i ligningsloven om at revisor skal underskrive næringsoppgaven, vil dermed hverken gjelde for aksjeselskaper som velger bort revisjon eller som frivillig velger å beholde revisjon av årsregnskapet, skriver Revisorforeningen.

Det samme gjelder for kontrolloppstillingen til lønnsoppgaven.

MELDING TIL SKATTEETATEN OG REGNSKAPSREGISTERET

Selskapene skal opplyse særskilt i næringsoppgaven og i skjema som skal sendes inn til Regnskapsregisteret i tilknytning til årsregnskapet om de

- om de har valgt bort revisjon av årsregnskapet og
- om de har benyttet autorisert regnskapsfører.

Finansminister Sigbjørn Johnsen har lagt vekt på at store besparelser for bedriftene også kan bety tryggere arbeidsplasser, og at omleggingen har en god balanse mellom fordeler for næringslivet og kontrollhensyn:

- Vi skal også trappe opp skattekontrollen. Bokettersyn kommer uansett revisjonsplikt. Alle bedrifter skal fortsatt levere opplysninger til Brønnøysund. Der skal det stå om de har valgt bort revisjon. Det kan gjøre det lettere for skatteetaten å velge ut for stikkprøver, sier Johnsen.

Skattekrimsjef Jan-Egil Kristiansen i Skatt Øst følger opp:

- Selskaper uten revisor blir et utvalgs-kriterium for oss. Dette blir vi bare nødt til å følge bedre med på.

STRENGERE KRAV TIL REGNSKAPSFØRERNE

Finansminister Johnsen understreker at 60 prosent av de aktuelle bedriftene har autorisert regnskapsfører – med samme plikt til å melde fra om for eksempel hvitvasking - og at en tredel av aksjonærene kan stanse revisjonskutt.

Skattekrimsjef Kristiansen vil skjerpe kontrollen med regnskapsførere:

- Dette medfører mer omfattende ansvar og plikter for regnskapsførerne, og det kommer vi til å følge nøye med på. Avdekker vi at noen ikke klarer å innfri kravene, vil vi bli strengere med å innrapportere til Finanstilsynet, sier han.

10 - 30.000 ÅRLIG

I regnskapsåret 2008 var det 137.386 aksjeselskaper som kunne benytte seg av det revisjonsfritaket som nå innføres. Dette er 7 av 10 AS.

Revisjonspliktutvalget mente at gjennomsnittlig revisjonskostnad for aksjeselskaper med under 5 millioner kroner i driftsinntekter ligger innenfor intervallet 10 – 30.000 kroner årlig.

Selskap som fravelger revisjon vil dermed kunne spare et beløp i denne størrelsesordenen i revisjonshonorar.

Finansdepartementet sier i proposisjonen at den faktiske reduksjonen i selskapenes kostnader må justeres for selskapenes interne kostnader som følge av revisjonsplikt og for selskapenes egen nytte av revisjon.

En revisor bemerker: - For de aller fleste av kundene våre gjør vi mye mer enn å revidere årsregnskap. Du kan godt kalle oss en slags fastlege for bedriftene, og den rådgivningsvirksomheten kommer de aller fleste til å behøve fortsatt.

HVA MED LÅNGIVERE OG KREDITORER?

Finansdepartementet tror ikke at et selskap nødvendigvis vil fravelge revisjon:

- Långivere vil for eksempel kunne stille som vilkår at selskapets regnskaper er gjenstand for revisjon.

Eiere av aktuelle selskap vil også selv kunne se seg tjent med å engasjere en revisor.

- Kreditorer kan tenkes å foreta nærmere undersøkelser av et selskap med ureviderte regnskaper før de yter kreditt. Dette kan i så fall innebære økte kontrollkostnader hos potensielle långivere, skriver departementet.

MERK! Selv om revisjonsplikten for små selskaper er opphevet, står kreditor likevel fritt til å kreve at det legges fram et revidert regnskap som vilkår for å yte kreditt.

Alternativt kan en eventuell økt risiko ved ureviderte regnskaper bli reflektert i kreditorenes betingelser til selskapene, for eksempel gjennom høyere rente.

I HOVEDSAK FÅ ELLER ÉN EIER

Finansdepartementet viser til at de aktuelle aksjeselskaper i hovedsak har få eller én eier, som selv kan beslutte å revidere regnskapene dersom dette anses nødvendig.

Det store flertall av aksjeselskaper som kan fravelge revisjon vil også ha null eller én ansatt, og forutsetningsvis maksimalt gjennomsnittlig antall ansatte som utfører ti årsverk.

- Konsekvensene for eiere og ansatte antas derfor å være svært små, ifølge departementet.

REVISORENES SITUASJON

Departementet går ut fra at det vil bli en "ikke ubetydelig" reduksjon i antall selskaper som etterspør revisors tjenester.

I den grad det har vært vanskelig for små selskaper å finne en revisor med kapasitet til å tilby sine tjenester til selskapet, regner departementet med at endringene vil avhjelpe denne situasjonen.

For revisorer som i hovedsak har oppdrag knyttet til revisjon av regnskaper for små selskaper, vil endringene kunne bety reduserte inntekter.

- Dessuten kan det tenkes at det blir et press for å redusere revisors honorar for å revidere regnskapet for små aksjeselskaper, fordi de aktuelle aksjeselskapenes betalingsvilje for revisjonstjenester synker når det kan være et alternativ å fravelge revisjon, skriver Finansdepartementet.

REVISJONSFRIKAK FASES INN GRADVIS

I proposisjonen behandler også Finansdepartementet "Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige":

I den grad selskaper som har adgang til det ikke velger å få regnskapene revidert, vil det kunne bli behov for økt kontrollinnsats fra brukere av regnskapet, inkludert offentlige myndigheter, ifølge departementet.

Finansdepartementet: - Det kan ikke utelukkes at et revisjonsfritak for de minste aksjeselskapene kan ha konsekvenser for skatteprovenyet, både som følge av økt fare for skatteunndragelse, men også som følge av redusert kvalitet på regnskapene.

Departementet legger imidlertid til grunn at et revisjonsfritak i praksis vil fases gradvis inn over noen år.

Konklusjonen blir dermed at "skattemyndighetene vil ha anledning til å tilpasse sin kontrollvirksomhet i tråd med det nye regimet".

NYE REGLER FOR SMÅ AS: LAVERE AKSJEKAPITAL, ENKLERE REGLER

Fra 1. januar 2012 er det nok med 30.000 kroner i aksjekapital for å starte et aksjeselskap.

Stiftelseskostnadene kan fra samme tidspunkt dekkes av selskapets aksjekapital.

KONKURSRÅDET: AS I STEDET FOR NUF

Reduksjonen av aksjekapital vil føre til at mange selskaper som i dag stiftes som NUF i stedet vil bli etablert som aksjeselskap, skrev Konkursrådet i sin uttalelse.

Rådet var opptatt av at bobehandlingen i NUF-konkurser er mer kostnadskrevende enn i aksjeselskap. Dette gjør det ønskelig å få flere til å velge den norske AS-formen framfor å etablere NUF-er.

- Konkursrådet er videre av den oppfatning at minstekravet til aksjekapital har lite betydning for konkurrisikoen så lenge det stilles krav om at selskapet skal ha forsvarlig egenkapital, het det.

ENKLERE Å STARTE

Det er altså blitt enklere og billigere å starte aksjeselskaper.

Bruk av elektroniske løsninger ved stiftelsen av selskapet og ved registreringen i Foretaksregisteret skal kunne gjøres enkelt på Altinn.

Regjeringen sa i september 2011 at den etter hvert skulle følge opp aktuelle forslag fra advokat Knudsen, som utredet nye regler for små AS.

Hans øvrige forslag gjengis her:

- **Selskapets vedtekter** trenger kun å inneholde selskapets foretaksnavn, forretningskommune, selskapet virksomhet, aksjekapitalens størrelse og aksjenes pålydende, eventuelt antall aksjer.
- Det blir smidigere regler for **utbetaling av utbytte**.
- Selskapet kan holde **styremøter og eiermøter** på den måten selskapet selv finner det mest praktisk.
- Kravet om **åpningsbalanse** sløyfes. Etter nåværende aksjelov skal stifterne av aksjeselskap utarbeide, datere og underskrive en åpningsbalanse som i tillegg skal bekreftes av revisor.
- Revisor skal etter dagens regler bekrefte at selskapet har mottatt **aksjeinnskuddet**. Når aksjeinnskuddet gjøres opp i kontanter, blir dette i praksis gjort ved innbetaling på selskapet bankkonto. Det foreslås at finansinstitusjonen som mottar innbetalingen, kan bekrefte innbetalingen.

- Aksjeloven krever i dag at stifterne skal utarbeide en redegjørelse om **aksjeinnskudd med andre eiendeler enn penger** og om særskilte rettigheter som selskapet overtar i forbindelse med stiftelsen. Her foreslås at kravet til redegjørelse i hovedsak videreføres.
- Men eieren av en personlig drevet virksomhet der det foreligger et revidert årsregnskap, kan **omdanne virksomheten til aksjeselskap**, uten at det er nødvendig å utarbeide redegjørelse.

SMÅSELSKAPER KAN FÅ FRIGJORT 70.000 KRONER HVER

Det er litt over 100.000 norske aksjeselskaper som har nøyd seg med dagens minimumskrav til aksjekapital: 100.000 kroner.

Hvert av disse selskapene kan få frigjort 70.000 kroner når den foreslåtte reduksjonen til en aksjekapital på minst 30.000 kroner blir gjennomført.

Ifølge næringsminister Trond Giske betyr dette at dersom bare halvparten av minimum-selskapene finner å kunne klare seg med det nye minstekravet på 30.000 kroner, vil de kunne frigjøre kapital i størrelsesorden 3,5 milliarder kroner.

HVA BETYR ENKLERE OG BILLIGERE AS?

Fra 2011 og 2012 er det som vi har sett blitt enklere og billigere å starte og drive aksjeselskap (AS).

Dette kan gjøre det mer aktuelt for en del selvstendig næringsdrivende å drive sin virksomhet gjennom eget AS i stedet for enkeltpersonforetak (ENK).

Kravet til aksjekapital er redusert til 30.000 kroner fra 2012, og det kreves ikke lenger revisor i små AS.

- I et ENK er innehaveren selvstendig næringsdrivende etter de regler som gjelder i den sammenheng.
- I eget AS er det normale at innehaveren ansettes i selskapet, tar ut lønn og kommer inn under de regler som gjelder for lønnstakere.

Selskapet er dermed innehaverens arbeidsgiver. Innehaveren er både aksjonær (eier) og ansatt med lønnsinntekt i sitt eget selskap.

Lønnsinntekt gir fordeler mht sykepenger og dagpenger, km-godtgjørelse og diett på reise sammenlignet med næringsinntekt.

En stor ulempe ved eget AS er at særlig arbeidsgiverstatusen medfører svært mye administrasjonsarbeid sammenlignet med et ENK.

Et ENK kan omdannes til et AS skattefritt. Verdier og gjeld i ENK-et overføres da til et AS som ENK-innehaveren oppretter. Fra AS til ENK går ikke det samme.

NÅR BØR DU VELGE ENK ELLER BILLIG-AS**DU BØR VELGE ENK ...**

- når du stort sett har bruk for de inntektene virksomheten gir, altså ikke store årlige overskudd som du kan "salte ned".
- når du vil ha det enkelt og bruke minst mulig tid og krefter på administrasjon av virksomheten.
- når du vil ha fri tilgang til pengene som kommer inn akkurat når det passer deg.
- når gratis registrering i Brønnøysund (unntak: mva, ansatte) er verdt å få med seg.
- når du ikke har noen økonomisk risiko å snakke om.
- når du sørger for å forsikre deg hos NAV for mer sykepenger.
- når du bygger opp en buffer for tider med lite oppdrag.
- når du vet at du en gang kanskje gjør noe annet (fast jobb? annet yrke?), fordi det er gratis å legge ned ditt ENK.

DU BØR VELGE AS ...

- når du tar stor økonomisk risiko, i verste fall konkurs: Arrangerer festivaler, finansierer større plateutgivelser, konsertopplegg, turnéer osv.
- når AS'et har så stor omsetning at du bare trenger å ta ut en del av overskuddet som lønn. Du slipper skatt aksjeutbytte til deg selv som du ikke tar ut, men lar bli stående, for eksempel som lån til selskapet. Midlene kan tas ut ved behov senere og utbyttebeskattes privat da.
- når du ønsker rett til dagpenger ved arbeidsledighet.
- når du vil ha 100% sykepenger av lønna. (AS'et kan forsikre seg slik at NAV betaler også de første 16 sykedagene.)
- når du kjører 10.000 km eller mer i tjeneste med egen bil og ser skattefri km-godtgjørelse som en fordel (selskapet får fradrag).
- når du reiser mye men billig og statens satser for diett er en fordel.

NORSKE NUF OG SKATT: VEILEDNING

Det er mye uklarhet og manglende kunnskaper rundt hvilke skatteregler som gjelder for NUF - og for innehaveren.

Dette kapitlet er i stor grad bygget på en artikkel utarbeidet av Skatteetaten.

SKATTEPLIKT

Norske filialer av utenlandske foretak forkortes gjerne til NUF.

Det finnes forskjellige typer NUF. Her beskrives norske NUF, dvs at noen med tilknytning til Norge etablerer foretak med begrenset ansvar i utlandet, men driver hele virksomheten i Norge.

MERK! I praksis etableres oftest et ltd-selskap i eksempelvis det britiske foretaksregisteret, og deretter registreres den norske filialen - NUF-et - i Foretaksregisteret i Brønnøysund.

Slike foretak vil være skattemessig hjemmehørende i Norge, dersom ledelsen på styrenivå foregår her i riket. Slike foretak vil da være fullt ut skattepliktig hit.

Der styreledelsen foregår i utlandet, vil filialen være skattepliktig til Norge for virksomheten som drives i Norge.

Det er de samme skatteregler som gjelder for den norske filialen som for selskapstypen det er en del av.

Er for eksempel filialen en del av et selskap med begrenset ansvar, gjelder normalt reglene som for norske aksjeselskap.

Et NUF vil blant annet kunne ha fritak for skatteplikt på aksjeinntekter etter fritaksmetoden.

MERK! Foretak som driver næringsvirksomhet i Norge må registrere seg i Foretaksregisteret.

SELVANGIVELSE OG ANDRE VEDLEGG

Foretaket har plikt til å sende selvangivelse og næringsoppgave til norske ligningsmyndigheter for filialen, eventuelt for hele foretaket dersom dette er skattemessig hjemmehørende i Norge.

Pliktige skjema som alltid skal leveres er:

- Selvangivelse for aksjeselskap (RF-1028)
- Næringsoppgave 2 (RF-1167)
- Avstemming av egenkapital (RF-1052)

Har foretaket avskrivninger, skal det i tillegg leveres:

- Avskrivningskjema for saldo og lineære avskrivninger (RF-1084)
- Spesifikasjon av forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier (RF-1217)

Dersom foretaket har lønnskostnader skal det i tillegg leveres:

- Kontrolloppstilling over registrerte og innberettede beløp (RF-1022)
- Årsoppgave for arbeidsgiveravgift (RF-1025)

SKATTEKRAV - BETALINGSANSVAR

Foretaket har plikt til å betale skatten som gjelder inntekten av virksomheten i Norge.

MERVERDIAVGIFTSPLIKT

Omsetning av varer og tjenester er som utgangspunkt merverdiavgiftspliktig.

Næringsdrivende virksomhet i Norge som er merverdiavgiftspliktig skal uoppfordret sende melding om dette for registrering hos skattekontoret når omsetningen mv har oversteget 50.000 kroner innenfor en løpende 12 måneders periode.

Slik melding skal også gis når virksomheten opphører.

Den næringsdrivende skal beregne og betale avgift av omsetningen og uttak. Oppgavene over dette gis vanligvis hver annen måned.

MERK! Er omsetningen eks mva under en million kroner i året, kan det søkes om kun ett årlig oppgjør.

ARBEIDSGIVERPLIKTER

Arbeidsgiver skal foreta forskuddstrekk i lønnen til ansatte og sende terminoppgave som viser forskuddstrekket i de to foregående månedene.

Ved årets slutt skal det sendes oppgave over samlet trekk i året.

Forskuddstrekket skal settes inn på særskilt bankkonto - "skattetrekkskonto".

Arbeidsgiveren skal registrere seg i arbeidsgiverregisteret, og sende melding om arbeidstaker til arbeidstakerregisteret med mindre de er rapporteringspliktig til Sentralskattekontoret for utenlandssaker.

Registreringen kan sendes Arbeids- og velferdsetaten eller Enhetsregisteret.

REGNSKAPSPLIKT OG REVISJONSPLIKT

Et NUF har regnskapsplikt dersom det utøver eller deltar i virksomhet i Norge og er skattepliktig for denne til Norge.

Et NUF som har regnskapsplikt har bokføringsplikt. Et NUF kan også bli pålagt bokføringsplikt av skattemyndighetene.

Bokføring skal skje så ofte som virksomhetens og transaksjonenes art og omfang tilsier, og skal være à jour innen fristene for pliktig regnskapsrapportering (omsetningsoppgaver, selvangivelse med videre), og ikke sjeldnere enn hver fjerde måned.

Et NUF som har regnskapsplikt har revisjonsplikt hvis driftsinntektene er over 5 millioner kroner de siste tolv måneder.

MERK! Stortinget har vedtatt en lov om at dersom skattyters årsregnskap er fastsatt i strid med bestemmelser i eller i medhold av regnskapsloven eller bokføringsloven eller god regnskapsskikk eller bokføringskikk, kan ligningsmyndighetene pålegge at ett eller flere årsregnskap revideres av en registrert eller statsautorisert revisor.

Denne loven trådte i kraft 1. mai i 2011.

SKATTEPLIKT FOR EIERNE AV AKSJENE I FORETAKET

De personlige eierne av foretaket som er skattemessig bosatt i Norge, vil være skattepliktig for formue av aksjene i selskapet.

Ikke-børsnoterte aksjer i utenlandske selskaper verdsettes til aksjens antatte omsetningverdi ved inntektsårets utgang.

TIPS! Eieren kan kreve at aksjen i stedet verdsettes til aksjens forholdsmessige andel av aksjeselskapets samlede skattemessige formuesverdi 1. januar året før ligningsåret fordelt etter pålydende, når eieren kan sannsynliggjøre selskapets skattemessige formuesverdi.

Personlige eiere skattemessig bosatt i Norge vil også være skattepliktig for utbytte eller gevinster på aksjene. De vil også ha fradrag for tap.

Det gis fradrag, såkalt skjermingsfradrag, i slike aksjeinntekter.

EIERE BOSATT I UTLANDET

Eiere bosatt i utlandet kan ilegges norsk kildeskatt på utbytte, hvis det utenlandske selskapet anses skattemessig hjemmehørende her.

Er slike eiere er bosatt innenfor EØS har de også krav på skjermingsfradrag.

MERK! Likvideres foretaket, blir de personlige eierne skattepliktig for likvidasjonsoverskudd på samme måte som om de hadde solgt sine eierandeler.

OPPHØR AV VIRKSOMHET OG SLETNING AV FORETAKET

Før oppløsning av foretaket er det plikt til å kreve forhåndsligning.

Styret for foretaket skal da sende inn selvangivelse over den inntekt og formue som kreves forhåndslignet.

Det er inntekten fram til den endelige oppløsningsdagen som skal kreves forhåndslignet.

Foretak som ikke lenger driver næringsvirksomhet i Norge, eller er avviklet etter hjemlandets lovgivning, plikter å melde sletting til Foretaksregisteret.

AKTUELLE LOVREGLER

Skatteplikt for norske NUF: [Skatteloven](#), se særlig [§ 2-2](#), [§ 2-3](#) og [kap 10](#).

Selvangivelsesplikt: [Ligningsloven kap 4](#).

Betalingsansvar for skatten: [Skattebetalingsloven § 6-2](#) og [kap 9](#).

Merverdiavgiftsplikt: [Merverdiavgiftsloven](#), særlig [§ 2-1](#), [§ 3-1](#) og [kap 15](#).

Arbeidsgiverplikter: [Skattebetalingsloven kap 5](#), se særlig [§ 5-4](#) flg.

[Folketrygdloven § 24-3](#) og [§ 25-1](#).

Regnskaps- og bokføringsplikter: [Regnskapsloven § 1-2 nr 13](#).

[Bokføringsloven § 2](#) og [§ 7](#). [Ligningsloven § 4-10](#) og [§ 4-13](#).

Revisjonsplikt: [Revisorloven § 2-1](#) og [ligningsloven § 4-15](#).

Skatteplikt personlige eiere: [Skatteloven § 4-12](#), [§ 10-11](#), [§ 10-31](#), [§ 10-37](#) og [§ 10-13](#).

Forhåndsligning: [Ligningsloven § 4-7 nr 8](#).

Foretaksregistrering og sletting: [Foretaksregisterloven § 2-1](#) annet ledd og [§ 4-1](#) annet ledd.